

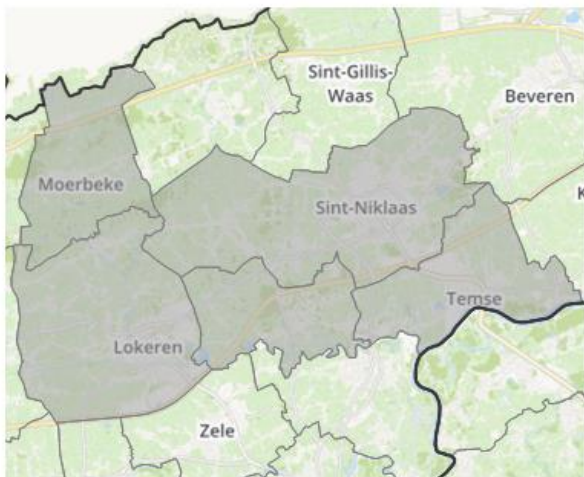
Omgevinganalyse ELZ Waasland ZW

Uitgebreide versie

0. Inleiding

Deze omgevingsanalyse is onze toetssteen, ons kompas dat ons helpt keuzes te maken in ons actie- en beleidsplan. De cijfers voor het kwantitatief onderzoek van deze omgevingsanalyse komen uit verschillende databronnen, zoals Provincies in cijfers, gemeente- en stadsmonitor en IMA-AIM atlas. Voor het kwalitatief luik werden verschillende groepen bevraagd of de kwantitatieve data overeenkwam met de ervaring die zij hebben op het werkveld. Zo gaven de PZON-cluster en de Zorgraad de nodige feedback over de cijfers van het kwantitatief onderzoek.

Eerstelijnszone Waasland Zuid-West (ELZ Waasland ZW) bestaat uit gemeenten Lokeren, Moerbeke, Sint-Niklaas, Temse en Waasmunster. De regio kent zowel landelijke als verstedelijkte gebieden. Lokeren, Temse en Sint-Niklaas zijn steden waarbij Sint-Niklaas een centrumstad. Hierdoor hebben zij een meer stedelijk karakter dat zich uit in bevolkingsdichtheid en grotere kwetsbaarheid van de bevolking t.o.v. Moerbeke en Waasmunster.

Voor de opmaak van de analyse werden de indicatoren onderverdeeld in verschillende categorieën:

- Tendensen bij de bevolking
- Tendensen voor gezondheidslandschap
- Tendensen in het welzijnslandschap en sociaal culturele ontwikkelingen
- Technologische ontwikkelingen
- Ecologische ontwikkelingen
- Politieke ontwikkelingen

We sluiten af met een overschouwende conclusie waarin de belangrijkste resultaten worden samengevat

Inhoud

0. Inleiding	1
1. Tendensen van de bevolking	4
1.1 Bevolkingspiramide	4
1.2 Bevolking naar herkomst.....	5
1.3 Huishoudtypes.....	6
2. Tendensen in het gezondheidslandschap	7
2.1 Kwetsbare gezondheidstoestand	7
2.2 Preventie	9
2.3 Medicatie	10
2.4 Geestelijke gezondheid	12
2.5 Perceptie van de burger	12
3. Tendensen in het welzijnslandschap en sociale culturele ontwikkelingen	12
3.1 Werkloosheidsgraad / Werkstatus	12
3.2 Subjectieve armoede.....	13
3.3 Betalingsmoeilijkheden	14
3.4 Ondersteuning gezinszorg	16
3.5 Familiale zorgindex	16
3.6 Mantelzorg.....	16
3.7 Indicatoren rond kwetsbaarheid jongeren.....	16
3.8 Intrafamiliaal geweld.....	17
3.9 Vrijwilligerswerk	18
4. Technologische ontwikkelingen	18
4.1 Digitale geletterdheid.....	18
4.2 Toegang tot internet.....	20
5. Ecologische ontwikkelingen.....	21
5.1 bevolkingsdichtheid per km ²	21
5.2 Buurten	21
5.3 Voldoende activiteiten (voor ouderen).....	23
5.4 Aanbod sociale woningen.....	23
	2

5.5	Hittestress.....	23
5.6	Regionale spreiding hulpverlening	24
6.	Politieke ontwikkelingen.....	27
7.	Besluit	27
7.1	Tendensen bij de bevolking	27
7.2	Tendensen in het gezondheidslandschap	27
7.3	Tendensen in het welzijnslandschap en sociaal culturele ontwikkelingen.....	28
7.4	Technologische ontwikkelingen	28
7.5	Ecologische ontwikkelingen	28
7.6	Toekomstplannen.....	29
8.	Begrippenlijst.....	30

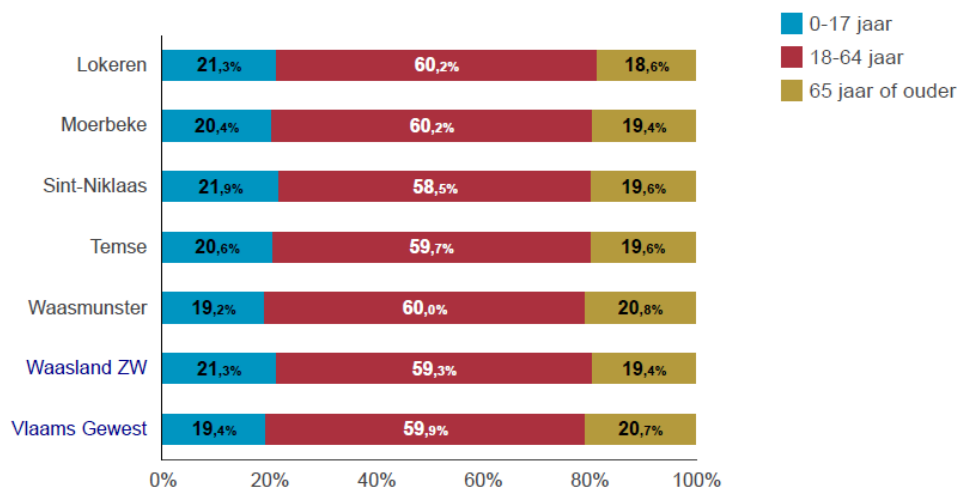
1. Tendensen van de bevolking

We bespreken hieronder enkele indicatoren die een licht werpen op de samenstelling van de algemene bevolking.

1.1 Bevolkingspiramide

Het aantal burgers binnen ELZ Waasland ZW bedraagt 170 124

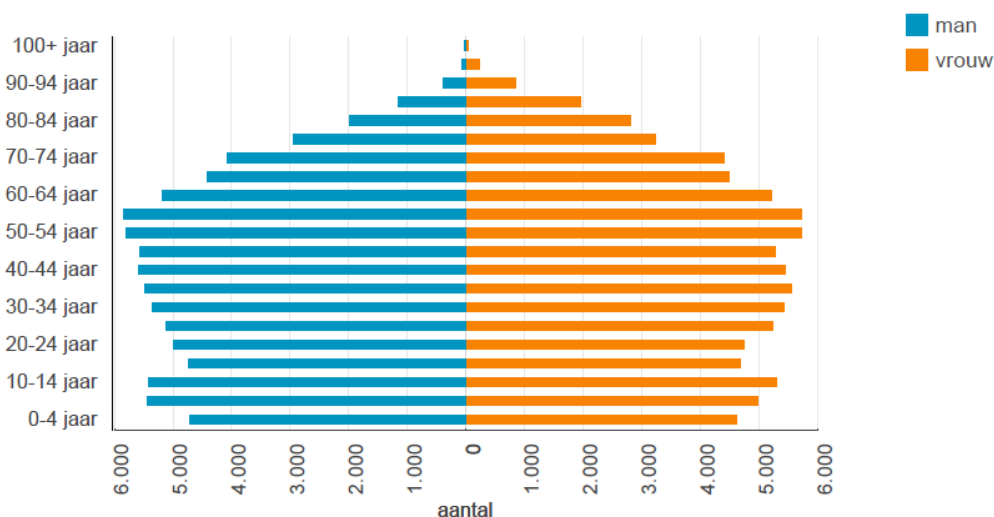
Grafiek 1 | Inwoners naar leeftijdsgroep, % t.o.v. alle inwoners (2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** heeft de **ELZ Waasland ZW** een **groter** aandeel jongeren (0-19 jaar), een **kleiner** aandeel bevolking op beroepsactieve leeftijd (20 – 65 jaar) en een **kleiner** aandeel ouderen (65+).

Grafiek 2 | Bevolkingspiramide, per leeftijdsklasse van 5 jaar, voor de ELZ Waasland ZW (2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 2 toont de bevolkingspiramide voor de eerstelijnszone. Hierop zie je de leeftijdsopbouw van de bevolking met een opsplitsing tussen mannen en vrouwen.

Door een kleiner aandeel van beroepsactieve bevolking kan men in ELZ Waasland ZW spreken van een groene druk.

De groene druk geeft aan hoeveel kinderen en jongeren er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd.

- In 2021 waren er in **ELZ Waasland ZW** voor 100 personen in de leeftijdsgroep 20-64 jaar **41,0** jongeren.
- De grijze druk daarentegen geeft hetzelfde weer maar voor de oudere bevolking t.o.v. de beroepsactieve bevolking. Deze is in deze regio kleiner dan in het Vlaams gewest.
- In het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW** is de verhouding 65 plussers/mensen op beroepsactieve leeftijd **34,0** per 100 mensen.

1.2 Bevolking naar herkomst

Van de inwoners van de ELZ Waasland ZW heeft 6,6% een (niet-Belgische) EU-herkomst, 20,3% heeft een herkomst van buiten de EU.

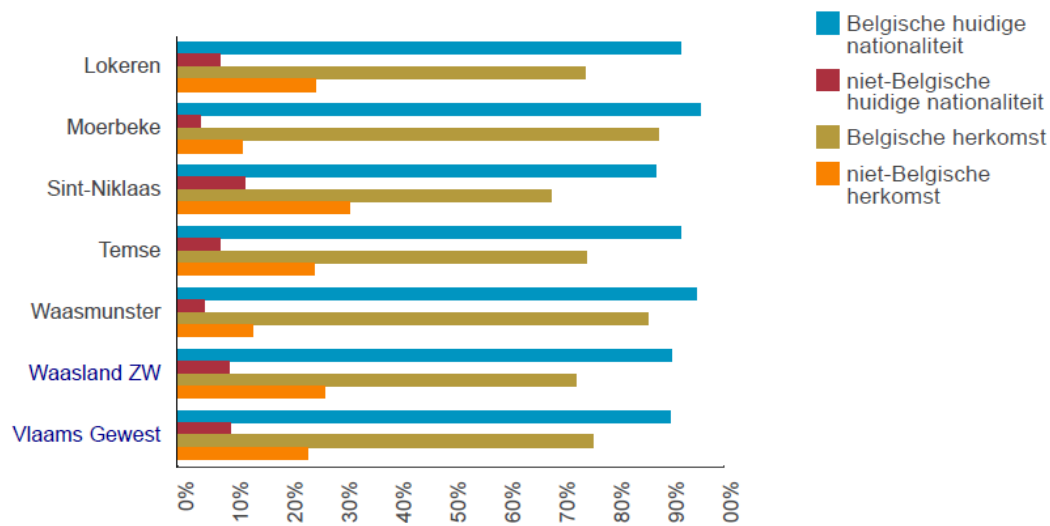
- Het aandeel mensen met een vreemde herkomst van buiten de EU is groter in het werkingsgebied van de ELZ Waasland ZW dan in het Vlaams Gewest.
- Hierbij zien we de trend dat in de steden Lokeren, Sint-Niklaas en in Temse het aantal personen met een niet EU-herkomst beduidend hoger is dan het Vlaamse gemiddelde en in de gemeenten Moerbeke en Waasmunster beduidend lager.

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, hanteren we 2 cijfers: huidige nationaliteit en herkomst. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op de referentiedatum (hier 1/1/2021).

- In **ELZ Waasland ZW** hebben **16.193** inwoners een andere nationaliteit dan de Belgische. **45.789** inwoners hebben een niet-Belgische herkomst.
- In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in **ELZ Waasland ZW** een **gelijkaardig** aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit (respectievelijk **9,7%** en **9,5%**) en een **groter** aandeel mensen met een niet-Belgische herkomst (respectievelijk **23,9%** en **26,9%**).

Opmerking lokaal, we zien dat bovenstaande tendens zich voornamelijk voordoet in de stedelijke omgevingen van Lokeren, Sint-Niklaas en Temse

Grafiek 3 | Bevolking naar nationaliteit en herkomst, % t.o.v. alle inwoners (2021)

1.3 Huishoudtypes

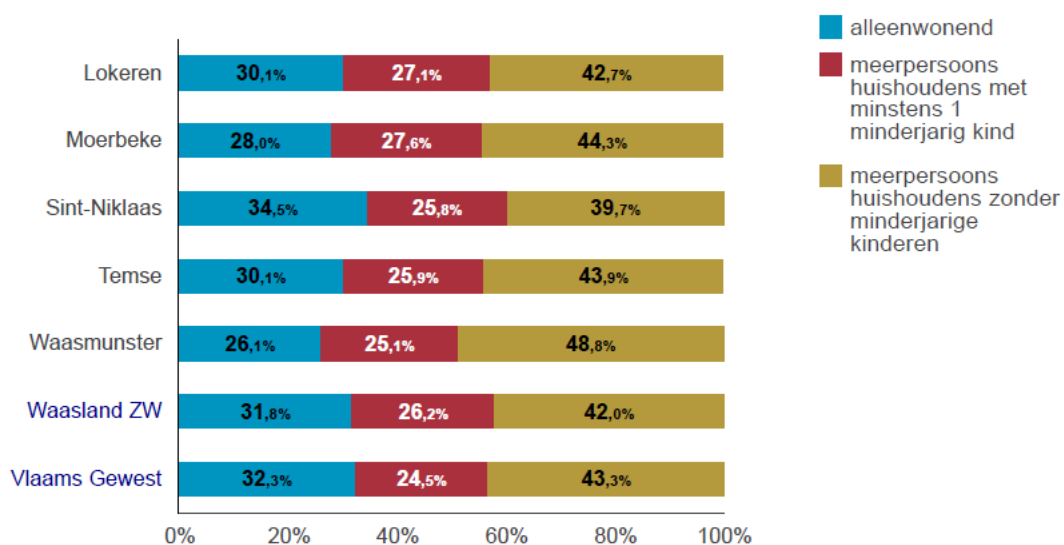
Uit analyse van de verschillende huishoudtypes binnen ELZ Waasland ZW blijkt dat deze rond het Vlaamse gemiddelde zitten. Opvallend is dat in Sint-Niklaas beduidend meer mensen alleen wonen, 34,5 % van de bevolking. Dit is hoger dan de andere gemeenten en het Vlaamse gemiddelde. Het betreft hoofdzakelijk mensen tussen de 18-64 jaar.

De **ELZ Waasland ZW** telt in totaal **71.534** huishoudens.

We delen de huishoudens in verder op in 3 grote groepen: de alleenstaanden, meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen.

- In Waasmunster is er een beduidend hoger percentage binnen haar bevolking van meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen tov de andere steden en gemeenten.
- In **ELZ Waasland ZW** zijn er **22.783** huishoudens die uit 1 persoon bestaan. Dit is **31,8%** van het totaal aantal huishoudens. Het aandeel alleenstaanden is **lager** in **ELZ Waasland ZW** dan in het **Vlaams Gewest (32,3%)**. Deze categorie bestaat voornamelijk uit personen boven de 65 jaar. Het grootste aantal alleenwonenden t.o.v. de andere bevolking bevinden zich in Sint-Niklaas
- In 2021 waren er in **ELZ Waasland ZW 18.733 huishoudens met minderjarige kinderen**. Dit is hoger dan in het Vlaamse gewest. **Hiervan zijn 3.279** eenoudergezinnen. Dit is **17,5%** van het aantal meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen. In het **Vlaams Gewest** ligt dit aandeel met **17,1% ongeveer even hoog**.

Grafiek 5 | Huishoudenstypes, % t.o.v. alle private huishoudens (2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

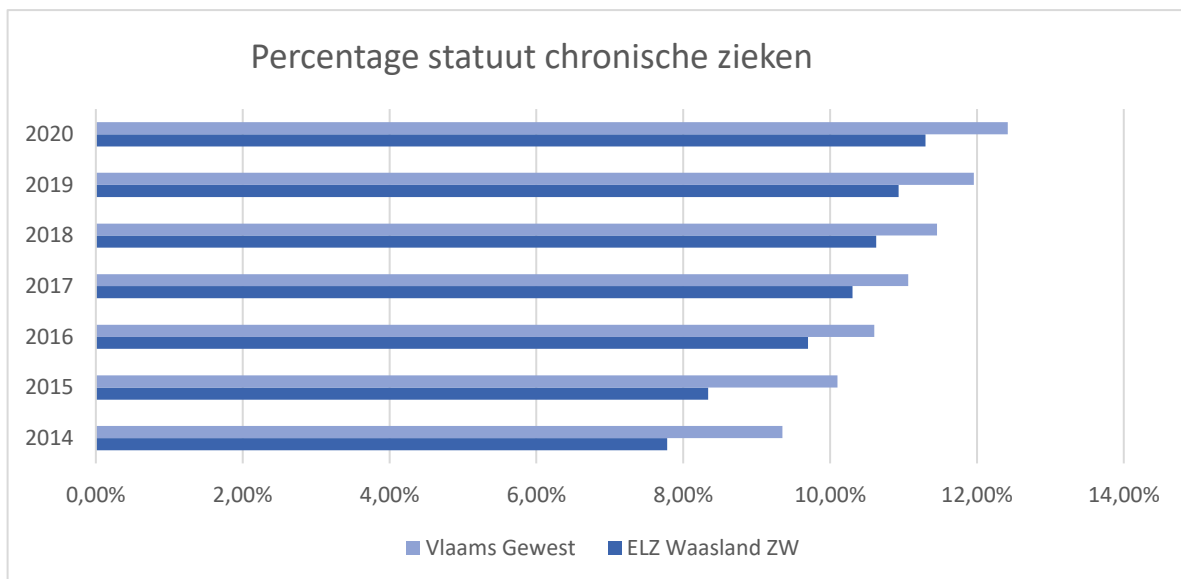
2. Tendensen in het gezondheidslandschap

We bespreken hieronder enkele indicatoren die een licht werpen op de preventie en gezondheid - en welzijnsproblemen

2.1 Kwetsbare gezondheidstoestand

2.1.1 AANTAL CHRONISCH ZIEKE BURGERS

In het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW** heeft **11%** van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van chronische aandoening. Het aandeel is **gelijkaardig** aan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**. We zien dit met de jaren wel toenemen.

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Zuid - West

2.1.2 AANTAL PERSONEN MET EEN ERKENDE HANDICAP

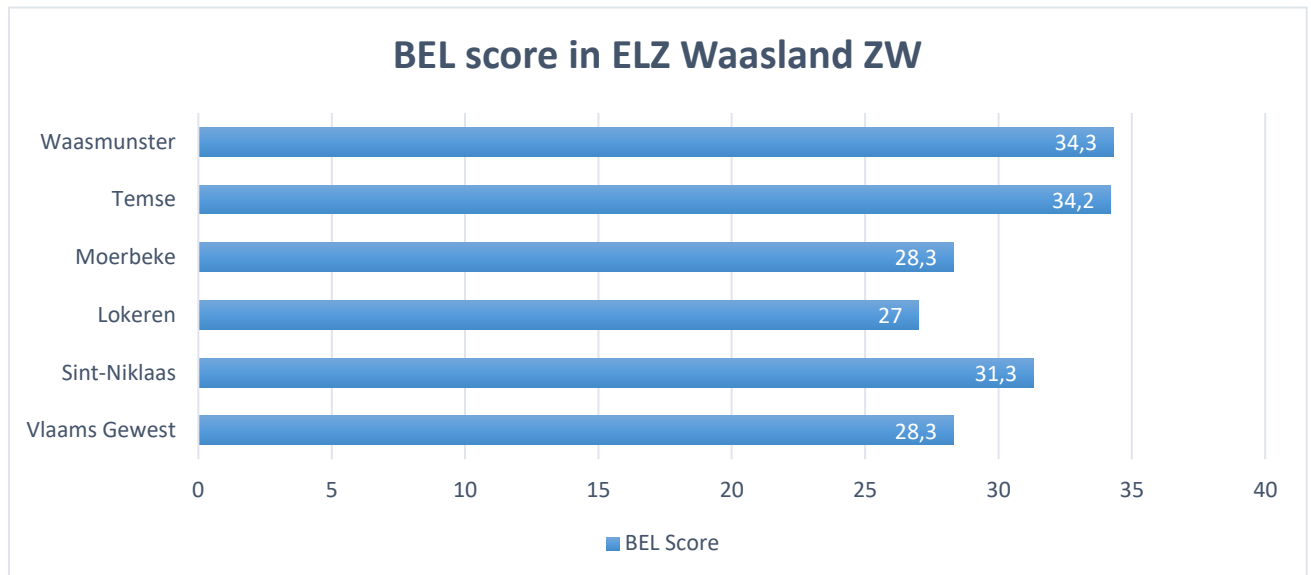
Per 1.000 18-plussers zijn er in **ELZ Waasland ZW** **61,21** personen erkend door het Vlaams Agentschap VAPH . In het **Vlaams Gewest** ligt dit op **62,25** per 1.000.

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Zuid – West

2.1.3 AANTAL PERSONEN DIE ZWAAR ZORGBEHOEVEND ZIJN (BEL SCORE)

De gemiddelde BEL-score van 65-plussers die thuiszorg ontvangen, bedraagt in het **Vlaams Gewest** **28,3**. We beschikken hier enkel over de gemiddelde waarden voor de gemeenten, dus voor het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW** kon deze waarde niet berekend worden. Op gemeente niveau varieert de gemiddelde BEL-score van **27,0** in **Lokeren** tot **34,3** in **Waasmunster**.

Mogelijks heeft de lage belscore in Lokeren en Moerbeke te maken met het feit dat het pilootproject Geïntegreerde zorg Waasland in onze regio sterk heeft ingezet op opleidingen rond de Bel-rai maar de regio's Lokeren en Moerbeke tot voor kort hier nog geen beroep op konden doen.

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Zuid - West

2.1.4 AANTAL PERSONEN MET DIABETES

Per 1.000 personen in de ziekteverzekering zijn er **58** personen met een diabetesbehandeling. Het gemiddelde in het Vlaams Gewest is 56

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Zuid – West

2.1.5 AANTAL PERSONEN MET DEMENTIE

In Vlaanderen (Vlaams Gewest + Brussels Gewest) hebben in 2020, volgens een schatting op basis van het risicomodel van Alzheimer Europe (2019), 141.246 mensen dementie

- Het aantal mensen met dementie op jonge leeftijd (-65 jaar) schatten we in Vlaanderen op 8.374, waarvan er maar zo'n 1.800 een formele diagnose kregen.

Dementie treft ongeveer 3 keer zoveel betrokken personen (naasten die voor de zorg instaan en professionele hulpverleners) als het aantal mensen met dementie zelf.

- 70% van de mensen met dementie woont thuis en wordt verzorgd door hun naaste familie en/of omgeving.

In 2018 is er een bevolkingsonderzoek geweest op gemeenteniveau, waarin ze ook een schatting hebben gemaakt hoeveel het zou stijgen tegen 2035.

ELZ Waasland ZW	2018 (jaartal)	2035 (jaartal)
Moerbeke	116	173 (stijging 49,1%)
Lokeren	684	1043 (stijging 52%)
Sint-Niklaas	1583	2200 (stijging 39%)
Waasmunster	202	306 (stijging 51,5%)
Temse	510	836 (stijging 63,9%)

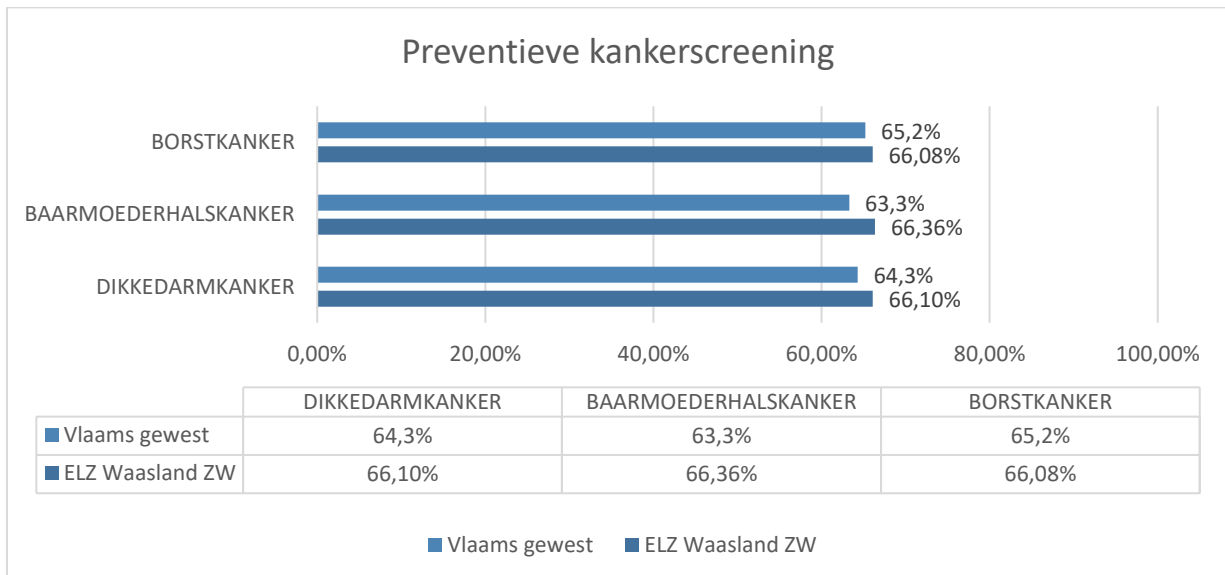
Bron: MEMORANDUM DEMENTIE 2018, EXPERTISECENTRUM DEMENTIE VLAANDEREN EN ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN

ELZ Waasland ZW participeert aan verschillende overlegplatformen (overlegplatform dementie en zorgcircuit ouderen) om vinger aan de pols te houden bij nieuwe initiatieven en noden. Zo kwam er een adhoc werkgroep in kader van dubbeldiagnose. ELZ Waasland ZW ondersteunde in 2021 ook het project Odette (Odisee Hogeschool) dat ondersteuning biedt aan deze doelgroep

2.2 Preventie

2.2.1 PREVENTIEVE SCREENING OP VERSCHILLENDE SOORTEN VAN KANKER

Bron: rapport Provincie in cijfers- Eerstelijnszone Waasland Zuid - West

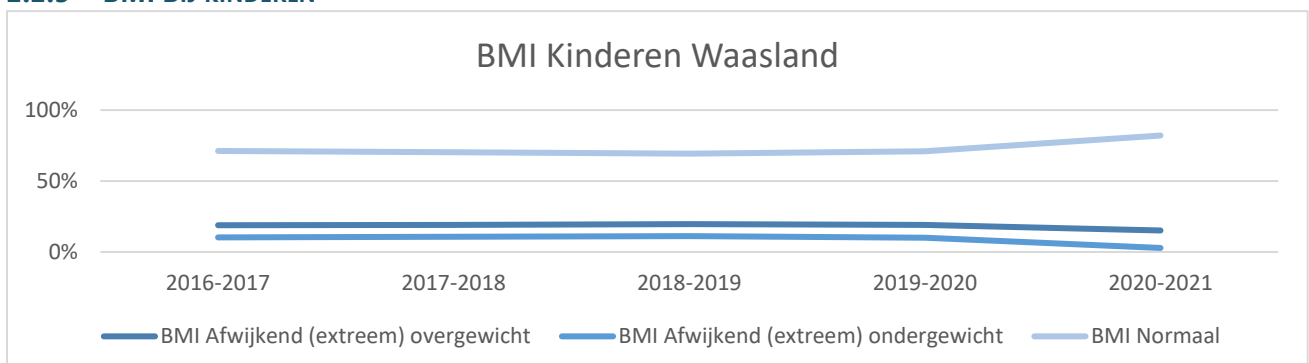
2.2.2 BEWEGING

Slechts 25% van de burgers in ELZ Waasland ZW geeft aan dat men dagelijks dertig minuten wandelt, stapt of fietst.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

Project Bewegen op verwijzing zorgde voor 192 coaching sessies sedert juli 2020 in onze regio

2.2.3 BMI BIJ KINDEREN

Bron: Cijfermateriaal Vrij CLB Waas en Dender

We zien in bovenstaande grafiek dat meer kinderen een normaal BMI hebben. De kanttekening hierbij is dat BMI slechts een kwantitatieve parameter is en niet veel zegt over de visie van de kinderen t.o.v. hun lichaam.

2.2.4 BEZOEK AAN HULPVERLENING

In 2019 is er **voor 83% van de bevolking een globaal medisch dossier** opgemaakt bij de huisarts. Dit is gelijkaardig aan het gemiddelde van het Vlaamse gewest dat 83,9% bedraagt.

Meer burgers bezoeken brengen **jaarlijks een bezoek aan hun huisarts (83%)** ten opzicht van het **jaarlijkse bezoeken aan de tandarts (58%)**. Dit is gelijkaardig met de cijfers van het Vlaamse gewest die respectievelijk voor de huisarts 81% en voor de tandarts 60,3% zijn.

Bron: Provincie in cijfers - IMA-AIM atlas

2.2.5 VACCINATIEGRAAD COVID-19

In ELZ Waasland Zuid West valt elke gemeente onder de categorie vaccinatiegraad 80%-89% voor de volwassen populatie.

Bron: data Vaccinnet, ingelezen op 22/07/22

Sinds 2021 zijn er twee vaccinatiecentra in ELZ Waasland ZW die nog steeds op basis van de noden op en afgebouwd worden.

2.2.6 SUÏCIDE

Voornamelijk bij jonge mannen is er meer preventie nodig naar zelfdoding. Mannen tussen 40 en 54 jaar sterven in de eerste plaats door zelfdoding,

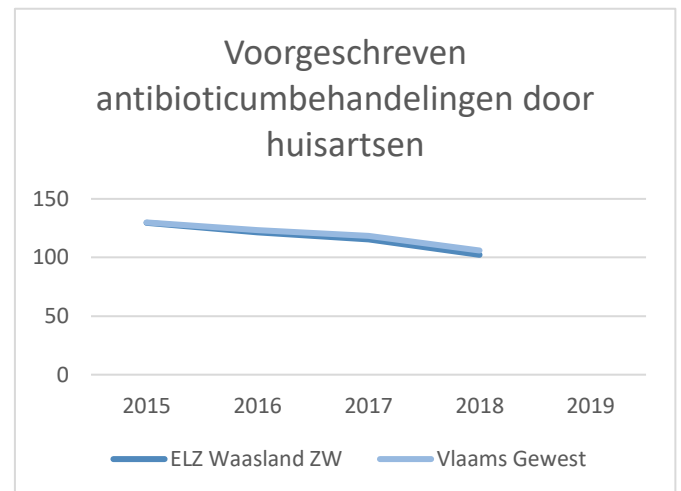
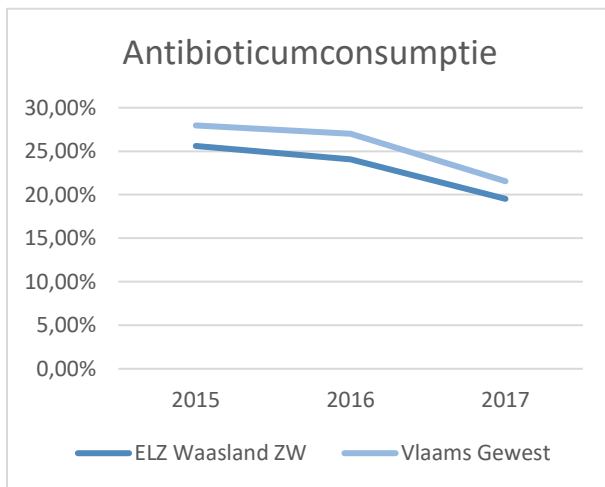
ELZ Waasland ZW participeert aan een regionaal overleg in kader van suicidepreventie bij volwassenen en verspreidde mee het zorgpad dat binnen die werkgroep ontwikkeld werd.

2.3 Medicatie

2.3.1 ANTIBIOTICUM CONSUMPTIE

Er wordt met de jaren minder antibioticum voorgeschreven en geconsumeerd in onze regio. Dit is in lijn met de Vlaamse tendens.

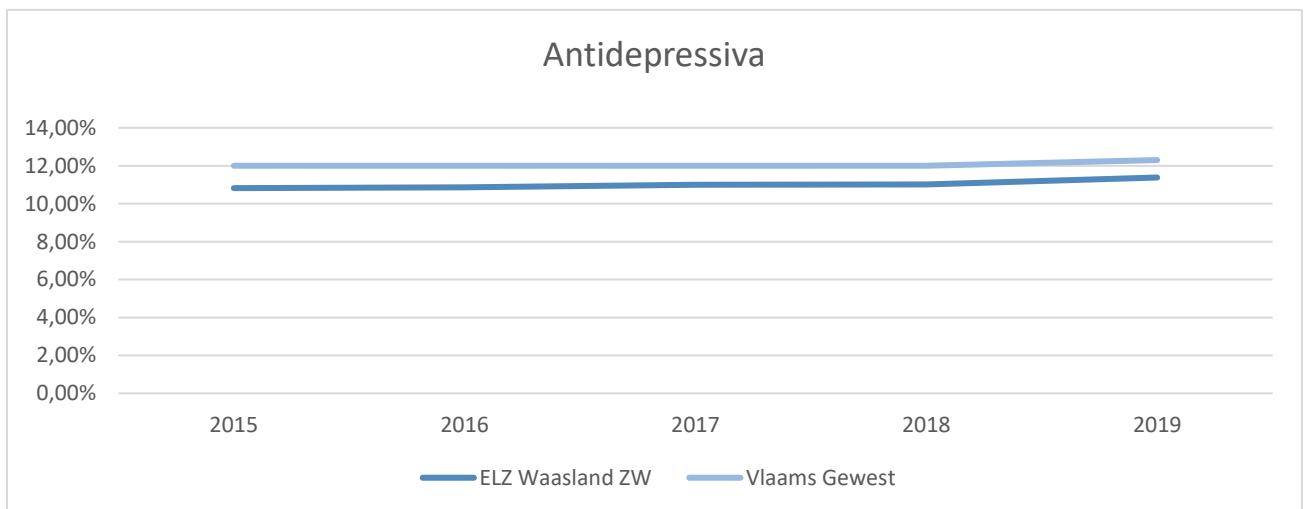
Opmerking: We willen wel opmerken dat de gegevens alreeds dateren van 2017 dus mogelijks zijn deze tendensen achterhaald

Bron: Provincie in cijfers - IMA-AIM atlas

2.3.2 PSYCHOFARMA CONSUMPTIE

Hoewel de consumptie van antidepressiva licht stijgt, blijven de consumptiepatronen van antipsychotica, antidementia en medicatie tegen alcoholverslavingen stabiel en in lijn met de Vlaamse tendens.

Bron: Provincie in cijfers - IMA-AIM atlas

2.4 Geestelijke gezondheid

Precariteitsindex

Dit cijfer geeft aan hoe kwetsbaar bevolking in bepaalde gemeente is op basis van verschillende indicatoren (inwonersaantal, lage werkintensiteit, kansarmoede, betalingsachterstand, alleenstaand, verhoogde tegemoetkoming, chronisch zieken, alleen staande ouder, buitenlandse afkomst, budgetmeters aardgas en elektriciteit). Hoe hoger het getal, hoe kwetsbaarder te bevolking.

Lokeren	0,032
Moerbeke	0,003
Sint-Niklaas	0,080
Temse	0,024
Waasmunster	0,005

We kunnen uit bovenstaande cijfers concluderen dat stedelijke regio's te maken hebben met een meer precare bevolking dan landelijkere regio's.

Bron: Prof. Buffaerts ikv eerstelijns psychologische functie – Netwerken Geestelijke gezondheidszorg

2.5 Perceptie van de burger

Op basis van de burgerbevraging van 2020 weten we dat 83% van de bevolking zichzelf gelukkig voelt. Ook voelt 73% zich gezond. Dit is in lijn met de tendensen van het Vlaamse gewest.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

3. Tendensen in het welzijnslandschap en sociale culturele ontwikkelingen

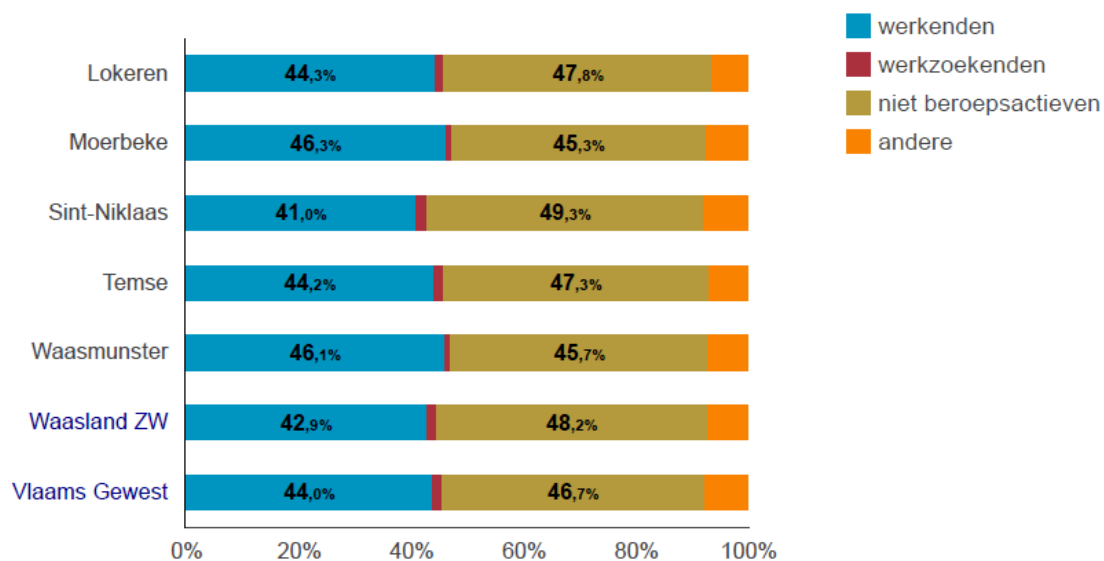
Dit onderdeel behandelt economische en culturele status van de eerstelijnszones om kwetsbaarheid en sociale normen te capteren. Daarnaast is het belangrijk om ook trends te ontdekken en actuele ontwikkelingen.

3.1 Werkloosheidsgraad / Werkstatus

In het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW** heeft **42,9%** van de bevolking een job (werkend), **1,7%** van de bevolking is werkzoekend met een RVA-uitkering en **48,2%** van de bevolking is niet beroepsactief. **7,2%** van de bevolking in de ELZ is niet gekend bij de Belgische sociale zekerheid.

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in de **ELZ Waasland ZW** een **kleiner** aandeel werkenden, een **ongeveer even groot** aandeel werkzoekenden, een **groter** aandeel niet-beroepsactieven en een **kleiner** aandeel 'anderen'.

Grafiek 7 | Socio-economische positie, % t.o.v. alle inwoners (2019)

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

Om zicht te krijgen op de samenstelling van de groep niet-beroepsactieven, wordt deze groep hieronder verder bekeken in detail.

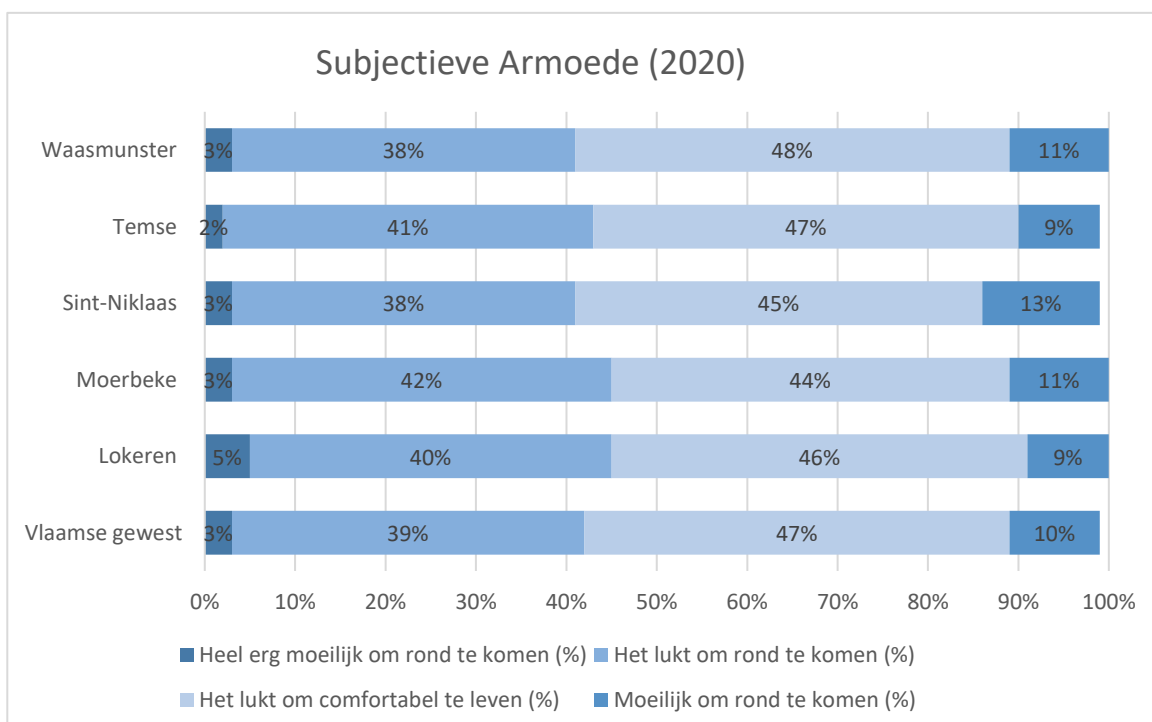
De twee grootste groepen binnen de groep niet-beroepsactieven zijn de (brug) gepensioneerden en de kinderen die recht hebben op kinderbijslag.

In **ELZ Waasland ZW** is **19,3%** van de bevolking (brug)gepensioneerd. **24,8%** van de bevolking is een rechtgevend kind voor kinderbijslag.

Opmerking: Jongerenwerkloosheid en ouderenwerkloosheid samen is minstens 50 % van de langdurige werkloosheidscijfers. Dit verhoogt de druk op de werkende bevolking om de maatschappij draaiende te houden.

3.2 Subjectieve armoede

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

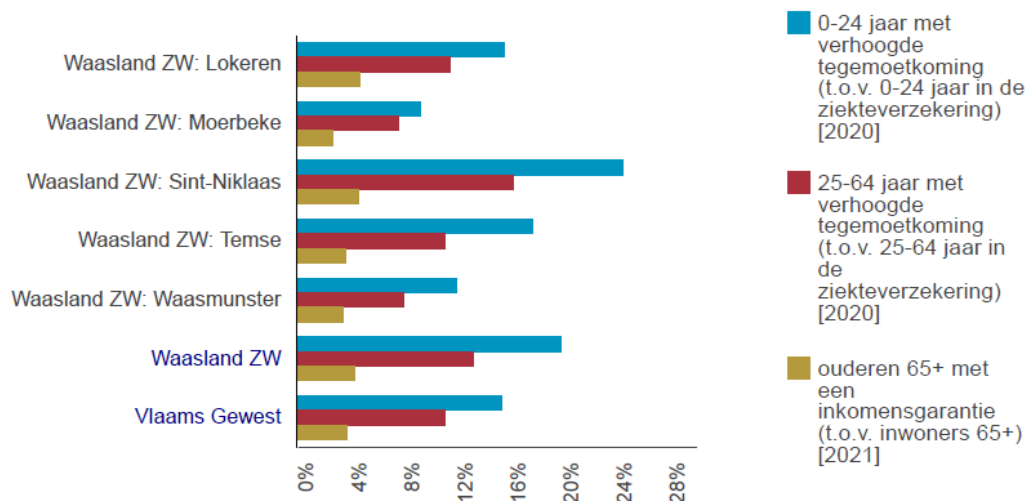
3.3 Betalingsmoeilijkheden

3.3.1 VERHOOGDE TEGEMOETKOMING

19,8% van de kinderen en jongeren (0-24 jaar) in de **ELZ Waasland ZW** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit betekent dat dit kinderen en jongeren zijn die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Het aandeel in **ELZ Waasland ZW** is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

13,2% van de bevolking van 25-64 jaar in **ELZ Waasland ZW** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Tot slot ontvangt **4,3%** van de ouderen (65+) een inkomensgarantie voor ouderen. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

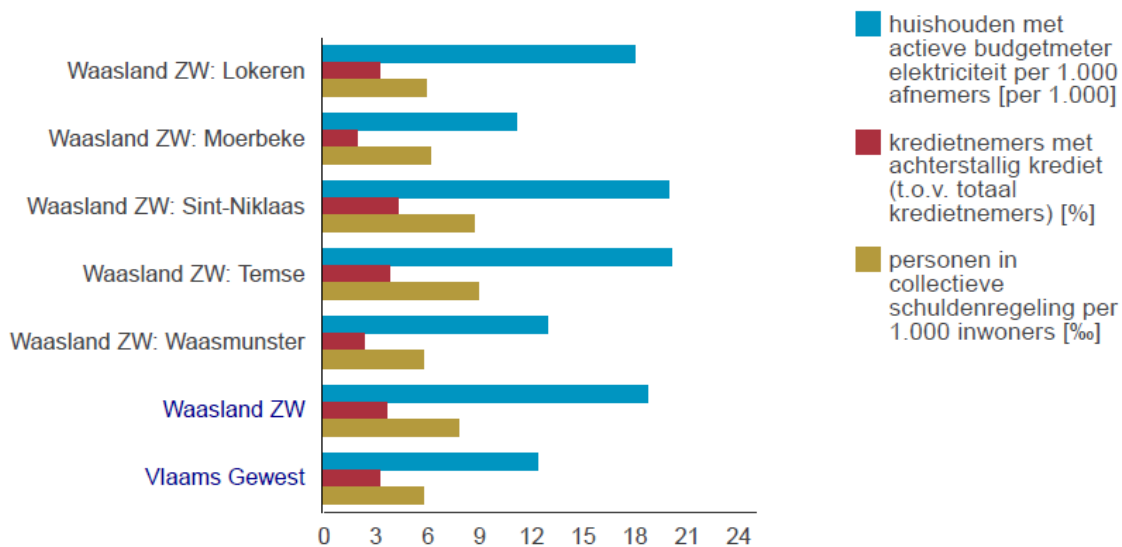
Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be, Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be

3.3.2 BUDGETMETERS EN SCHULDREGELINGEN

In het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW** hebben **18,8** per 1.000 huishoudens een actieve budgetmeter voor elektriciteit. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

3,7% van de kredietnemers heeft minstens 1 achterstallig krediet. Dit aandeel is **ongeveer gelijk** aan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

Per 1.000 inwoners hebben **7,8** personen een collectieve schuldenregeling. Dit is **hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Bron: Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt (VREG) | provincies.incijfers.be, Nationale Bank van België - Centrale voor kredieten aan particulieren | provincies.incijfers.be

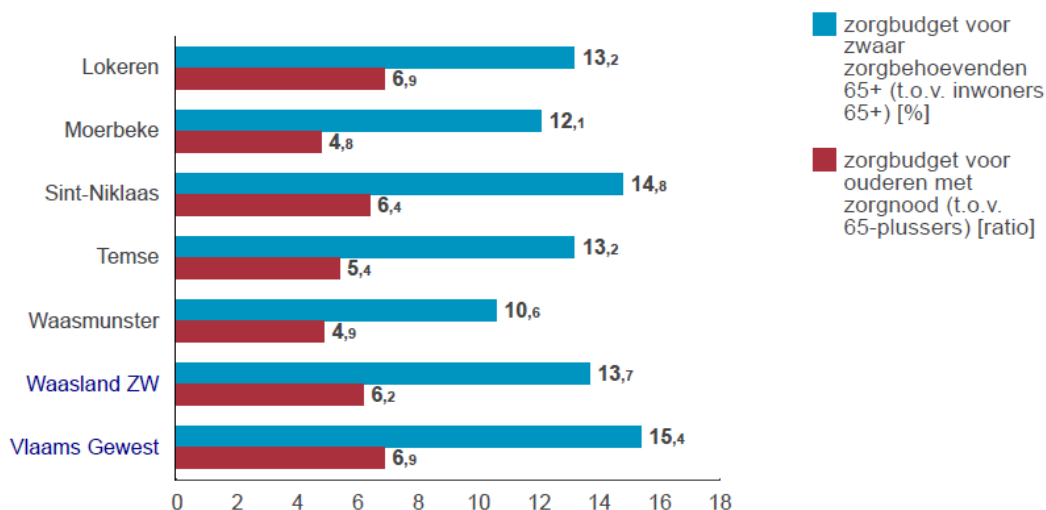
3.3.3 PERSONEN MET SOCIALE BIJSTANDSUITKERING

Eerst bekijken we de zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden. De zorgbudgetten zijn leeftijdsonafhankelijk, maar het merendeel wordt toegekend aan mensen ouder dan 65 jaar.

In **ELZ Waasland ZW** worden **3.976** zorgbudgetten toegekend in een mantel- en thuiszorgsituatie. **1.805** zorgbudgetten worden toegekend omwille van zorg in een residentiële setting.

4.530 zorgbudgetten (thuiszorg en residentiële zorg samen) worden toegekend aan 65-plussers. Dit betekent dat **13,7%** van de 65-plussers een zorgbudget krijgt. Dit aandeel is in **ELZ Waasland ZW lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

2.039 ouderen, of **6,2%** van de 65-plussers krijgen bovenop een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden ook een zorgbudget voor ouderen. Dit aandeel is **lager** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be, Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

3.4 Ondersteuning gezinszorg

Een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg helpt thuis met persoonsverzorging, hulp in het huishouden, de schoonmaak, soms ook oppas en hulp bij karweitjes. Bij de gezinszorg weten we hoeveel uren er gemiddeld bij cliënten van een bepaalde leeftijdsgroep werden gepresteerd.

Bij de cliënten van 65 jaar of ouder wordt gemiddeld genomen **8,7** uren gezinszorg per jaar gepresteerd. Dat aantal is in het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Wanneer we de gepresterde uren bij de 80-plussers bekijken (t.o.v. alle 80-plussers in het gebied), dan stellen we vast dat er in **ELZ Waasland ZW** gemiddeld **19,4** uren gezinszorg per jaar worden gepresteerd. Dit aantal is **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Bron: Provincie in cijfers – Rapport Eerstelijnszone Waasland Zuid - West

3.5 Familiale zorgindex

In vergelijking met het Vlaams Gewest heeft de ELZ Waasland ZW een iets kleiner aandeel 80-plussers per 100 mensen van 50 tot 59 jaar. Hierdoor is de familiale zorgindex binnen ELZ Waasland iets lager, 41,0 ten opzichte van 43,7, dan het gemiddelde in het Vlaamse gewest.

Bron: Provincie in cijfers – Rapport Eerstelijnszone Waasland Zuid - West

3.6 Mantelzorg

Op basis van de burgerbevraging van 2020 weten we dat 21% van de bevolking mantelzorg krijgt en 45% mantelzorger is. Aangezien dat dit statuut nog geen algemene bekendheid heeft verworven kunnen deze cijfers mogelijk een onderschatting zijn. De cijfers zijn wel in lijn met de tendensen van het Vlaamse gewest.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

3.7 Indicatoren rond kwetsbaarheid jongeren

Risico kenmerken bij kinderen: kansarmoede index en vroegtijdige schoolverlaters

	Vroegtijdige schoolverlaters (2021)	↑ ↓	Kansarmoede index % (2020)	↑ ↓
Lokeren	11,4	↓	11,5	↓
Moerbeke	3,9	↓	3,7	↓
Sint-Niklaas	18,5	↑	23,1	↓
Temse	13,1	↓	11	↓
Waasmunster	8,5	↓	5,7	↑
Vlaams Gewest	5,3	↓	12,7	↓

Bron: Rijksregister provincies.incijfers.be

In Vlaanderen hebben zowel het aantal vroegtijdige schoolverlaters als de kansarmoede index voor kinderen tussen de 0 en 3 jaar over het algemeen een dalende trend. Opvallend is dat in de centrumstad Sint-Niklaas zowel de kansarmoede-index van Kind en gezin en de jongeren die vroegtijdig het onderwijs verlaten significant hoger zijn als het Vlaamse gemiddelde, maar ook hoger is in vergelijking met andere Vlaamse centrumsteden. Vroegtijdig schoolverlaten wordt sterk gelinkt aan de mogelijk opgelopen schoolse achterstand van de jongeren, een thuissituatie waar geen Nederlands wordt gesproken en het opleidingsniveau van de moeder. Moerbeke en Waasmunster scoren lager dan het Vlaamse gemiddelde voor landelijke gebieden, dat 7,7% bedraagt.

Bron: <https://www.opgroeien.be/cijfers-en-publicaties/kansarmoede/vlaams-gewest-en-provincie-geconsulteerd>
08/08/2022.

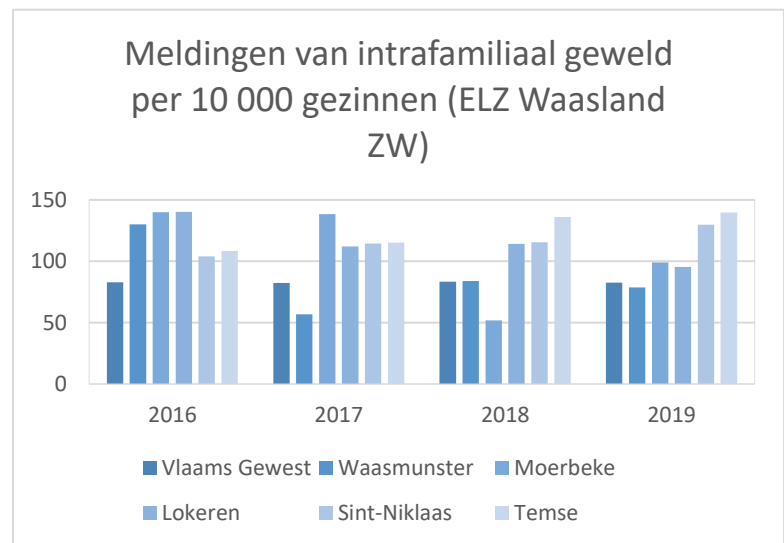
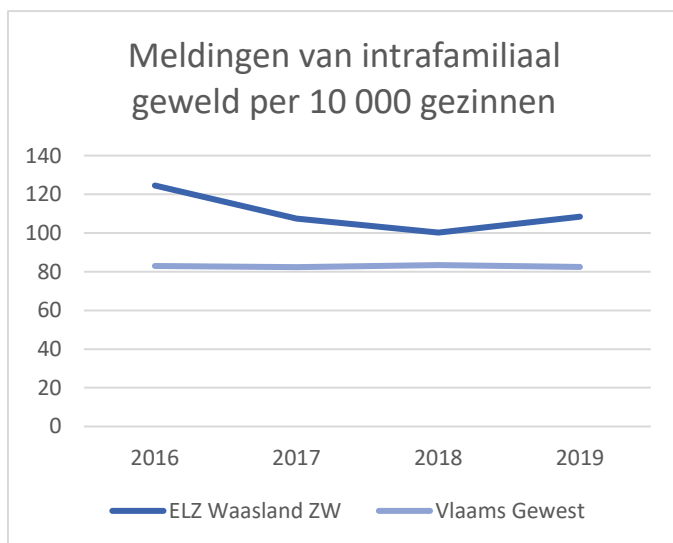
ELZ Waasland ZW participeert in verschillende overlegplatformen om vinger aan de pols te houden bv; huizen van het Kind, perinataal netwerk, regionaal overleg jeugdhulp,...

3.8 Intrafamiliaal geweld

Hieronder vindt u het aantal door de politie geregistreerde feiten van intrafamiliaal geweld in de Algemene Nationale Gegevensbank. De gegevens worden weergegeven per gemeente (pleegplaats), opgedeeld per type van intrafamiliaal geweld (IFG), zijnde fysisch, psychisch, economisch of seksueel IFG. Eveneens wordt per type de onderverdeling gemaakt of het IFG binnen het koppel, tegen afstammelingen of tegen andere leden werd gepleegd. Om dubbeltellingen te vermijden, mogen deze verschillende vormen van IFG niet bij elkaar worden opgeteld. We merken dat

In 2022 vond een infolunch plaats in teken van intrafamiliaal geweld om hulpverleners in contact te brengen met de diensten van het CAW waarnaar doorverwezen kan worden.

Opmerking; Dark number, door het taboe zijn er nog vele feiten die niet of veel te laat aangegeven worden.

Ook bij ouderenmisbehandeling zien we dat in 50% van de gevallen de pleger een partner of kind van het slachtoffer is.

Bron: *infographic, OMB 2021, VLOCO*

ELZ Waasland tracht met het project ouderenmisbehandeling te blijven sensibiliseren rond de problematiek.

3.9 Vrijwilligerswerk

Het gemiddelde percentage van de bevolking dat vrijwilligerswerk doet (volgens de burgerbevraging van 2020) bedraagt **16%** voor het **Vlaams Gewest**. De waarden voor de gemeenten van de **ELZ Waasland ZW** variëren van **14%** in **Temse** tot **17%** in **Moerbeke en Waasmunster**.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

De eerste organisatie van een vrijwilligersbeurs op vlak van gezondheid- en welzijnszorg in Sint-Niklaas door ELZ Waasland voor regio ZW werd positief geëvalueerd en als nood bevonden. Er was nadien 55% contact tussen organisaties/vrijwilligers en 21% van de vrijwilligers ging effectief bij een organisatie aan de slag.

Bron: bevraging ELZ bij participanten vrijwilligersbeurs

4. Technologische ontwikkelingen

Bij dit onderdeel kijken we naar hoe je kan inspelen op communicatie en innovatie in de regio aan de hand van Belgische / Vlaamse tendensen.

- In 2021 had 3% van de inwoners van het Vlaamse Gewest van 16 tot 74 jaar nog **nooit internet** gebruikt. Het aantal burgers dat nog nooit internet gebruikte, stijgt met de leeftijd en daalt met de opleiding en het inkomen. Bij de 25- tot 54-jarigen gebruikte 1% nog nooit internet, bij de personen van 55 tot 74 jaar 8%. Bij de laagste inkomensgroepen (tot 2.399 euro) had 8% tot 9% van de 16- tot 74-jarigen nog nooit internet gebruikt. Bij de huishoudens met een inkomen van minstens 3.200 euro heeft zo goed als iedereen internet gebruikt.
- Het aandeel **burgers dat minstens wekelijks internet gebruikt**, daalt met de leeftijd en stijgt met de opleiding en het inkomen. Bij de personen geboren in België is er een groter percentage wekelijkse gebruikers dan bij de personen geboren in het buitenland. Er is geen verschil tussen mannen en vrouwen. 99% van de jongeren van 16 tot 24 jaar gebruikte in 2021 minstens wekelijks het internet. Bij de 25- tot 54-jarigen ging het om 97%, bij de 55- tot 74-jarigen om 87%.
- Ook **naar inkomen verschilt het internetgebruik**. Bij de gezinnen met een inkomen tot 1.499 euro gebruikte 83% minstens wekelijks het internet, bij de groep met een inkomen van 1.500 tot en met 2.399 euro was dat 88%. In de gezinnen met een gezinskomen vanaf 3.200 euro gebruikt 98% minstens wekelijks het internet.

Bron: enquête internetgebruik bij huishoudens, Statbel

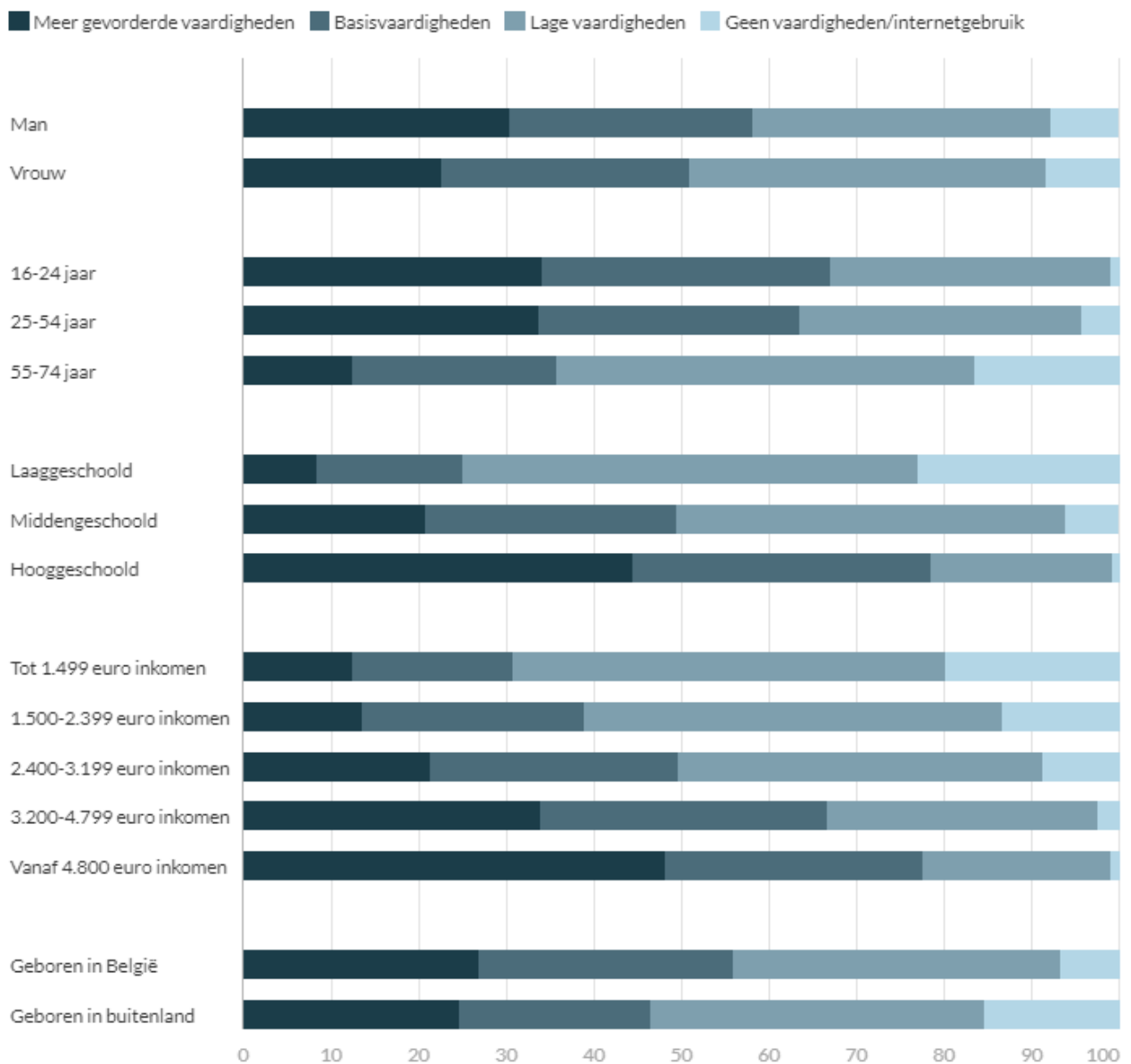
4.1 Digitale geletterdheid

In 2021 had 54% van de inwoners van het Vlaamse Gewest van 16 tot 74 jaar digitale basisvaardigheden. Dat betekent dat die personen beschikken over de nodige basisvaardigheden op vlak van het opzoeken en controleren van online informatie, het online communiceren, het gebruiken van software, het beheren van persoonlijke gegevens op het internet en het oplossen van problemen of het omgaan met computers of elektronische apparaten. 26% van de bevolking had meer gevorderde vaardigheden op al deze aspecten.

Daartegenover staat dat 46% van de bevolking van 16 tot 74 jaar de nodige digitale basisvaardigheden mist: 37% heeft lage digitale vaardigheden en 8% heeft geen digitale

Digitale vaardigheden bij bevolking van 16 tot 74 jaar naar achtergrondkenmerken

Vlaams Gewest, 2021, in %

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Zie: 'Meer info over definities en bronnen.'

Bron: Enquête ICT- en internetgebruik bij huishoudens Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

vaardigheden of heeft geen internet gebruikt in de voorbije 3 maanden.

De digitale vaardigheden nemen af met de leeftijd en toe met de scholingsgraad en het inkomen. Naar geslacht en geboorteland zijn er kleinere verschillen.

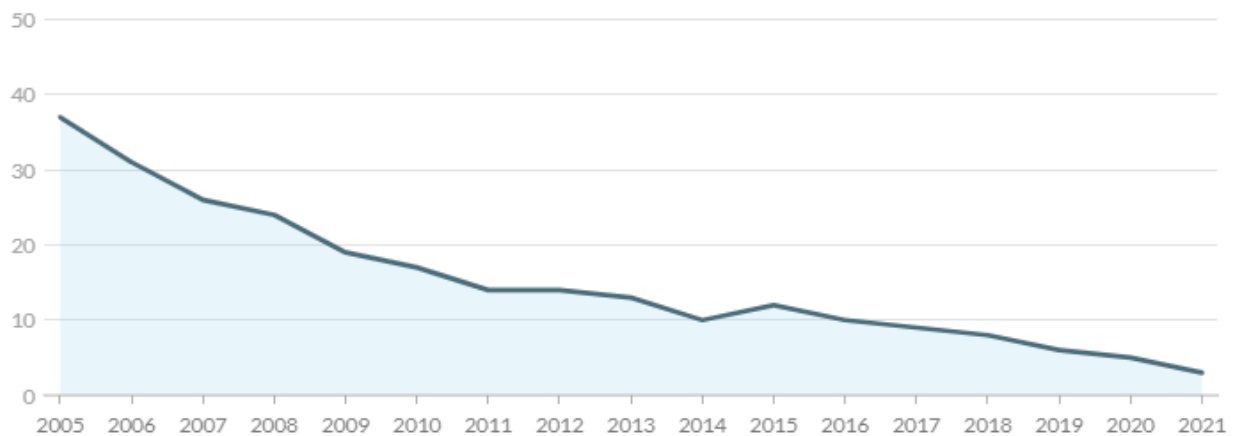
4.2 Toegang tot internet

3% heeft nog nooit internet gebruikt

In 2021 had 3% van de inwoners van het Vlaamse Gewest van 16 tot 74 jaar nog nooit internet gebruikt. Het aandeel van de bevolking dat nog nooit internet gebruikte, neemt af over de tijd. In 2005 ging het nog om 37% van de bevolking.

Bevolking van 16 tot 74 jaar die nog nooit internet gebruikt heeft

Vlaams Gewest, 2005-2021, in %

Noot: de gegevens opgenomen in de figuur zijn schattingen gebaseerd op een enquête. Daardoor moet rekening gehouden worden met een onzekerheidsmarge. Zie: 'Meer info over definities en bronnen.'

Bron: Enquête ICT- en internetgebruik bij huishoudens Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/digitale-economie/burgers-die-nooit-internet-gebruikten>

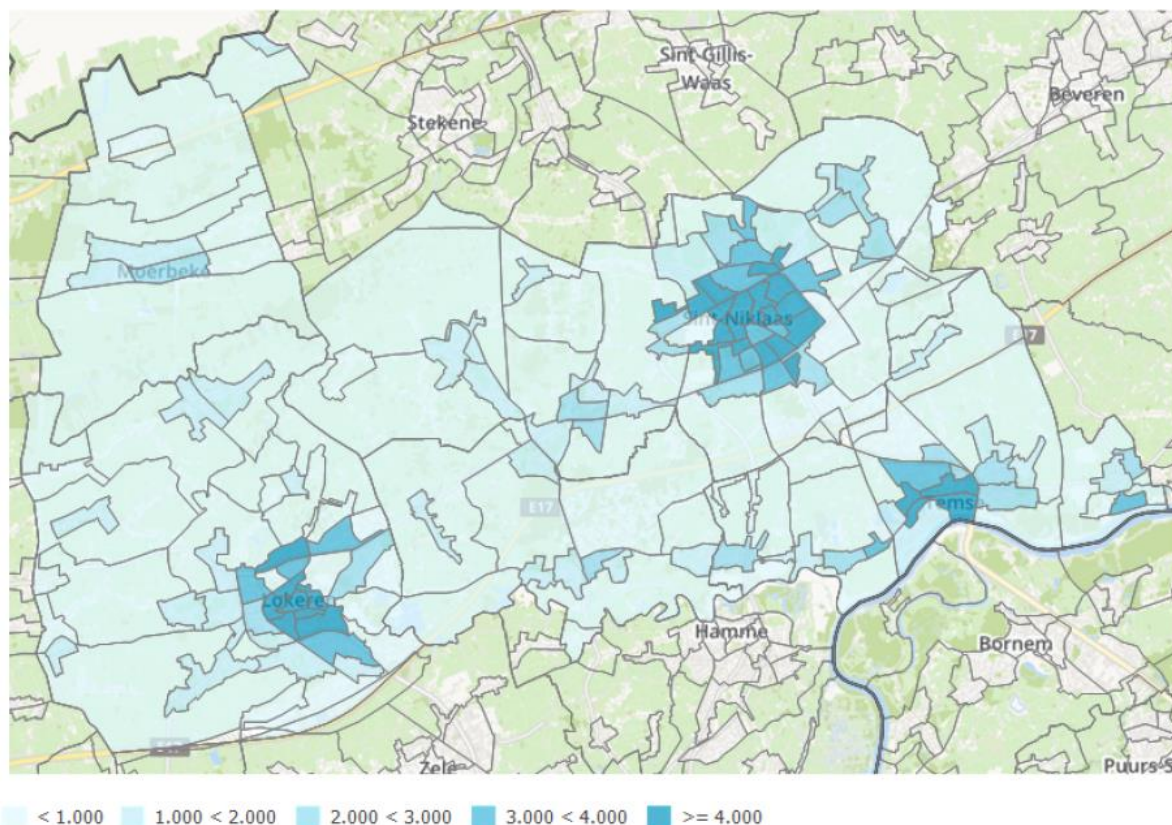
5. Ecologische ontwikkelingen

Hier bespreken we de fysieke omgeving van de Eerstelijnszone bv: infrastructuur, aanbod van zorg- en welzijnspartners, transport en milieufactoren

5.1 bevolkingsdichtheid per km²

De bevolkingsdichtheid bedraagt voor het totaal van de ELZ **648** inwoners per km². Dit is **hoger dan** de bevolkingsdichtheid van het **Vlaams Gewest**.

Kaart 1 | Bevolkingsdichtheid, inwoners per km² (2021)

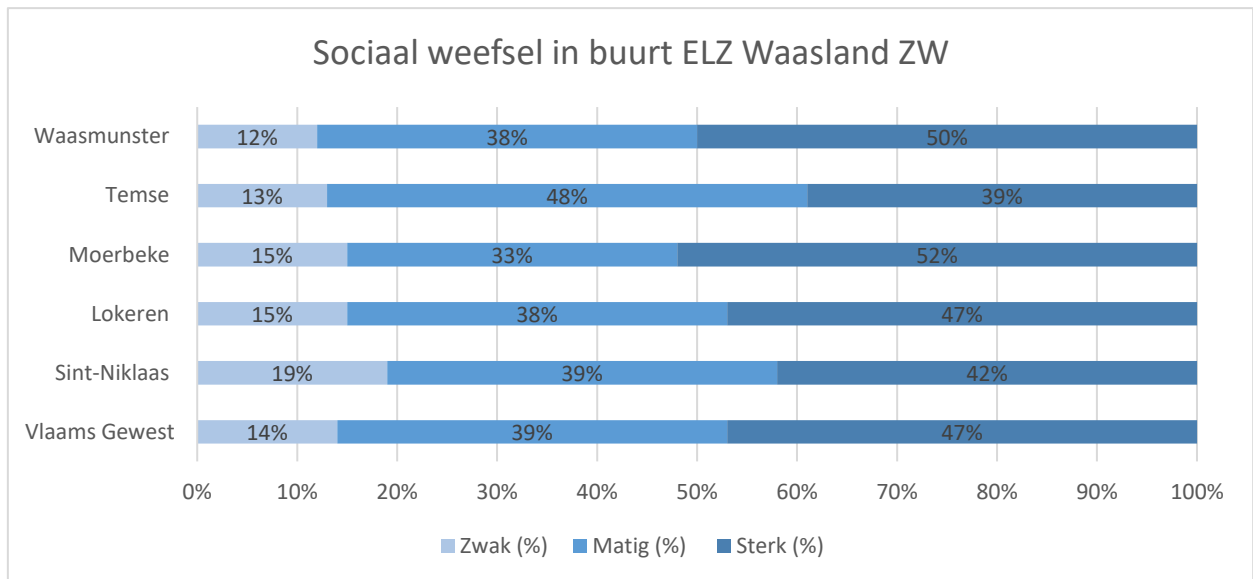

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

5.2 Buurten

5.2.1 SOCIAAL WEEFSEL IN DE BUURT

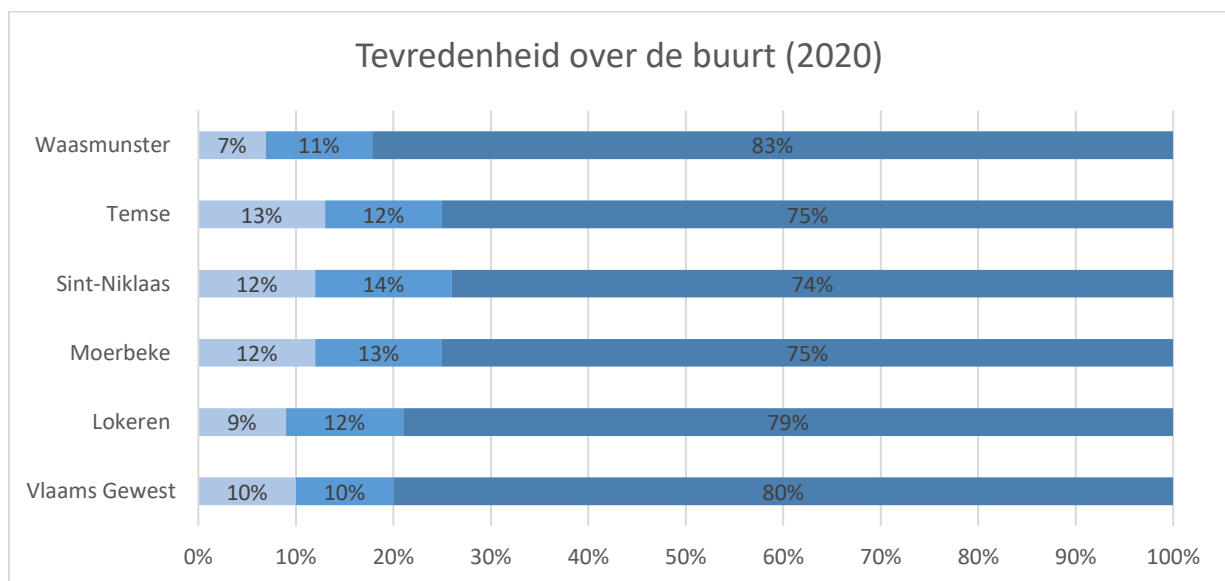
In ELZ Waasland ZW heeft men gelijkaardige sociale weefsels als in andere delen van het Vlaamse gewest (46%). We zien hierbij grote verschillen tussen de landelijkere gemeenten (Waasmunster, Moerbeke) en de steden (Temse, Sint-Niklaas).

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

5.2.2 TEVREDENHEID OVER DE BUURT

De tevredenheid over de buurt binnen ELZ Waasland ZW (77%) is lager dan het gemiddelde van het Vlaams gewest (80%).

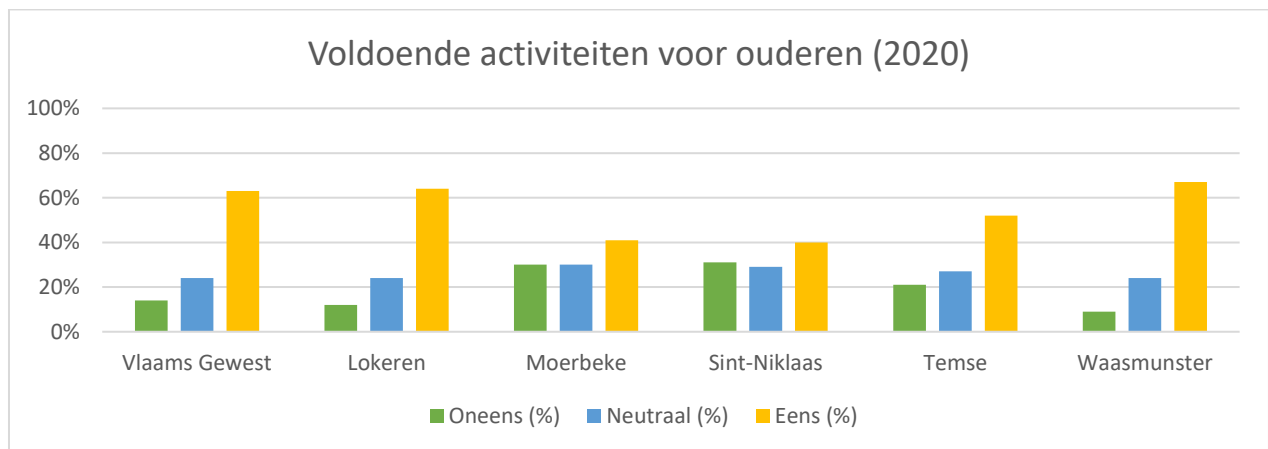

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

ELZ Waasland ZW ondersteunde lokale partners bij hun zorgzame buurtenproject.

5.3 Voldoende activiteiten (voor ouderen)

63% van de Vlaamse oudere bevolking vindt dat er voldoende activiteiten zijn voor ouderen. De waarden voor de lokale besturen van de **ELZ Waasland ZW** variëren van **40%** in **Sint-Niklaas en Moerbeke** tot **67%** in Waasmunster.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

Er bevinden zich eveneens 4 lokale dienstencentra in binnen de eerstelijnszone en verschillende ontmoetingshuizen.

5.4 Aanbod sociale woningen

Gezinnen die een sociale woning willen huren kunnen zich, mits ze aan de voorwaarden voor sociale huur voldoen, kandidaat stellen voor sociale huur. Het betreft unieke kandidaat-huurders, gezinnen die op meerdere wachtlijsten staan ingeschreven worden maar 1 keer geteld.

In het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW** zijn er **5.495** sociale huurwoningen. Per 100huishoudens zijn er dus **7,7** sociale huurwoningen. Het aandeelsociale huurwoningen is **hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

- Er zijn **6.184** huishoudens (**8,6%**) die op een wachtlijst staan voor een sociale huurwoning.

Bron; Provincie in cijfers – rapport ELZ Waasland ZW

5.5 Hittestress

Als we de klimaatmodellen voor hittestress in de regio onder de loep nemen, zien we opvallende resultaten. Bij de meting in 2018 werd in geen van de verschillende gemeenten van het werkingsgebied van ELZ Waasland NO kwetsbare bewoners getroffen door hittestress. Echter zien we dit pijlsnel veranderen in de klimaatmodellen gemaakt voor 2030. Voor Stekene en Sint-Gillis-Waas zien we dat de cijfers ver onder het Vlaamse gemiddelde liggen en Kruikebeke en Beveren net onder het Vlaamse gemiddelde voor het aantal kwetsbare bewoners getroffen door hittestress. Echter zien we in Zwijndrecht dat 98 % van de kwetsbare bevolking zal getroffen worden, terwijl het Vlaamse gemiddelde 52 % is. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de bebouwingsgraad en de zandleembodem van de gemeente ([Bodemverkenner \(vlaanderen.be\)](http://Bodemverkenner.vlaanderen.be)). Vanaf 2050 zullen alle kwetsbare bewoners in de regio getroffen worden door hittestress.

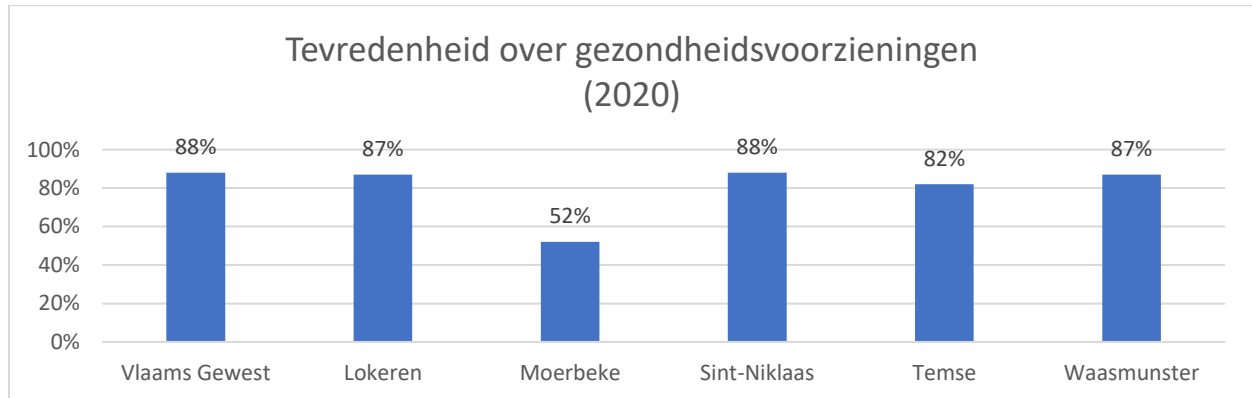
Bron: Klimaatportaal Vlaanderen

5.6 Regionale spreiding hulpverlening

5.6.1 PERCEPTIE VAN BEVOLKING OVER TEVDRENHEID GEZONDHEIDSVORZIENINGEN

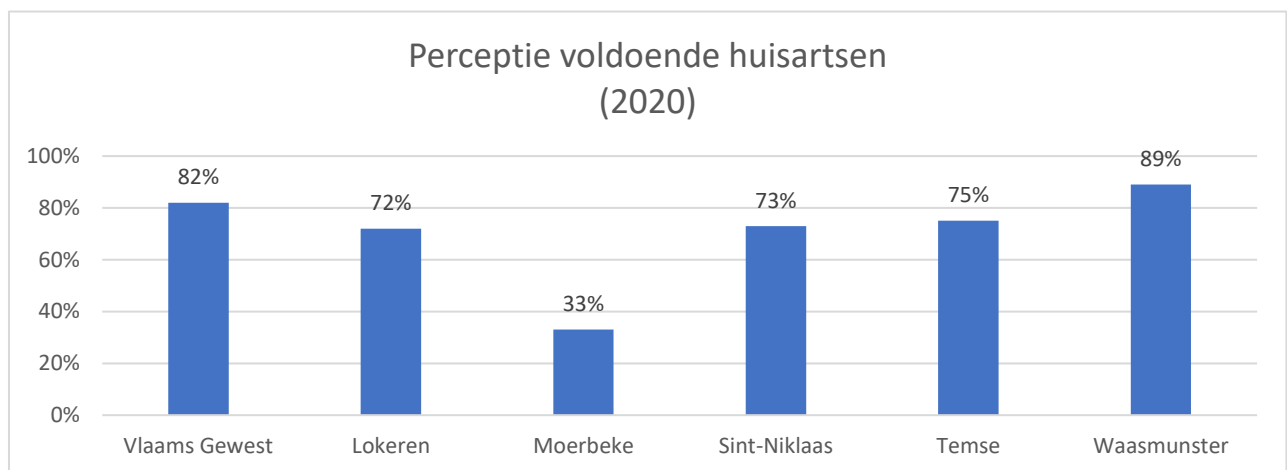
Vanuit de gemeente- stadsmonitor van 2020 hebben we het percentage kunnen berekenen van de bevolking dat akkoord gaat met de stelling " Bent u tevreden over de gezondheidsvoorzieningen in uw stad/gemeente?". Het gemiddelde binnen het Vlaamse gewest dat akkoord gaat met bovenstaande stelling bedraagt 88%. Voor de regio ELZ Waasland ZW zijn er gevarieerde meningen. De waarden schommelen tussen **52%** in **Moerbeke** tot **88%** in **Sint-Niklaas**.

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

5.6.2 PERCEPTIE VAN VOLDOENDE HUISARTSEN

Vanuit de gemeente- stadsmonitor van 2020 hebben we het percentage kunnen berekenen van de bevolking dat akkoord gaat met de stelling " Zijn er voldoende huisartsen in uw stad/gemeente?". Het gemiddelde binnen het Vlaamse gewest bedraagt 82%. Voor de regio ELZ Waasland ZW zijn er gevarieerde meningen. De waarden schommelen tussen **33%** in **Moerbeke** tot **89%** in **Waasmunster**.

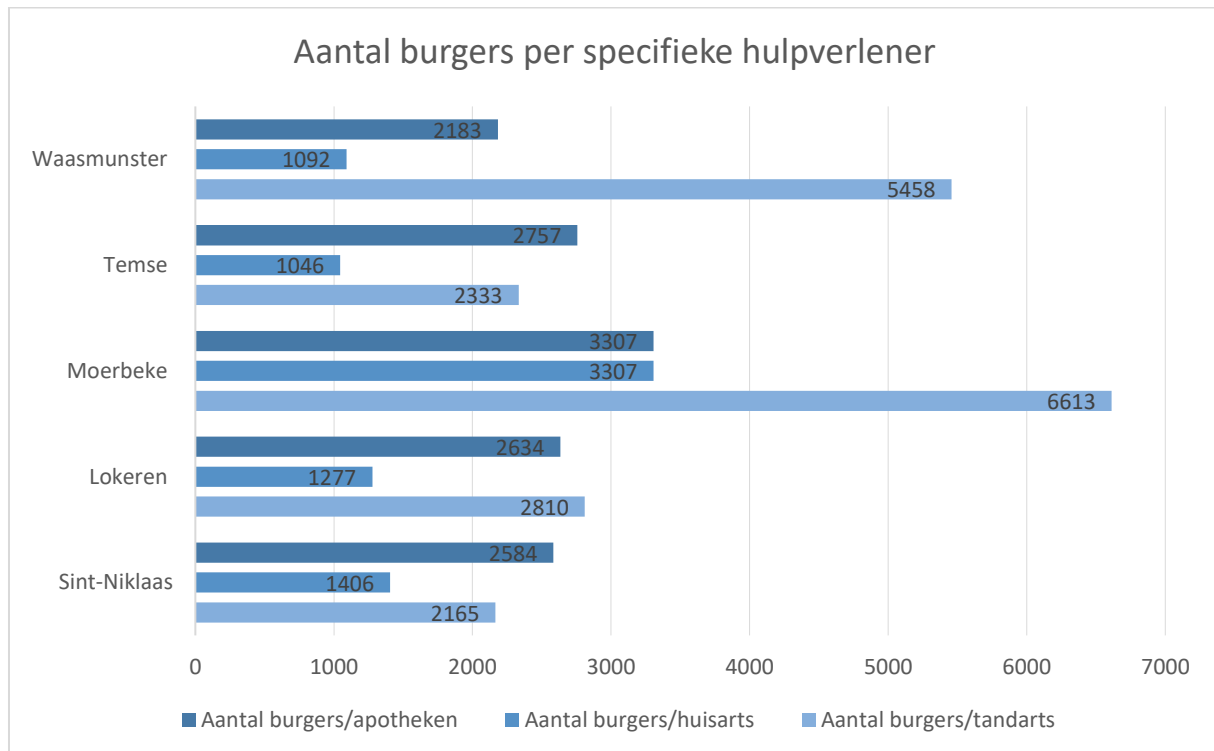

Bron: Burgerbevraging bij gemeente-stadsmonitor (Vlaams agentschap binnenlands bestuur 2020)

ELZ Waasland ZW werkt samen met de huisartsenkringen om te bekijken hoe het huisartsentekort in de regio kan aangepakt worden.

5.6.3 REGIONALE SPREIDING VAN HULPVERLENING

De grafiek hierboven geeft aan hoeveel burgers er terecht moeten kunnen per huisarts, apotheek of tandarts. De kanttkening bij deze grafiek is dat we ervanuit gaan dat alle burgers binnen hun gemeentegrenzen blijven om hulpverlening te zoeken. Dit is in de realiteit niet het geval.

Bron: De gegevens van het aantal hulpverleners is verkregen vanuit de verschillende beroepsgroepen.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor psychologische ondersteuning in de regio. Zo heb je naast de grote gekende spelers (psychiatrische ziekenhuizen en zelfstandige psychologen) initiatieven op gebied van psychologische ondersteuning en psychosociale begeleidingen die je over het ganse Waasland kan samen sprokkelen.

Enkele van deze initiatieven: Tejo, overkophuis, CLB's, krachtgericht Waas en Dender, initiatieven i.s.m. sociale huizen (bv. Beveren en Sint Niklaas hebben een samenwerking met CGG), Mobile teams (langdurige zorg, acute zorg en aanklappende zorg), onthaalpunt CAW, psychiatrische ziekenhuizen, PAAZ en K-dienst algemene ziekenhuizen.

Bron: Netwerk GG ADS

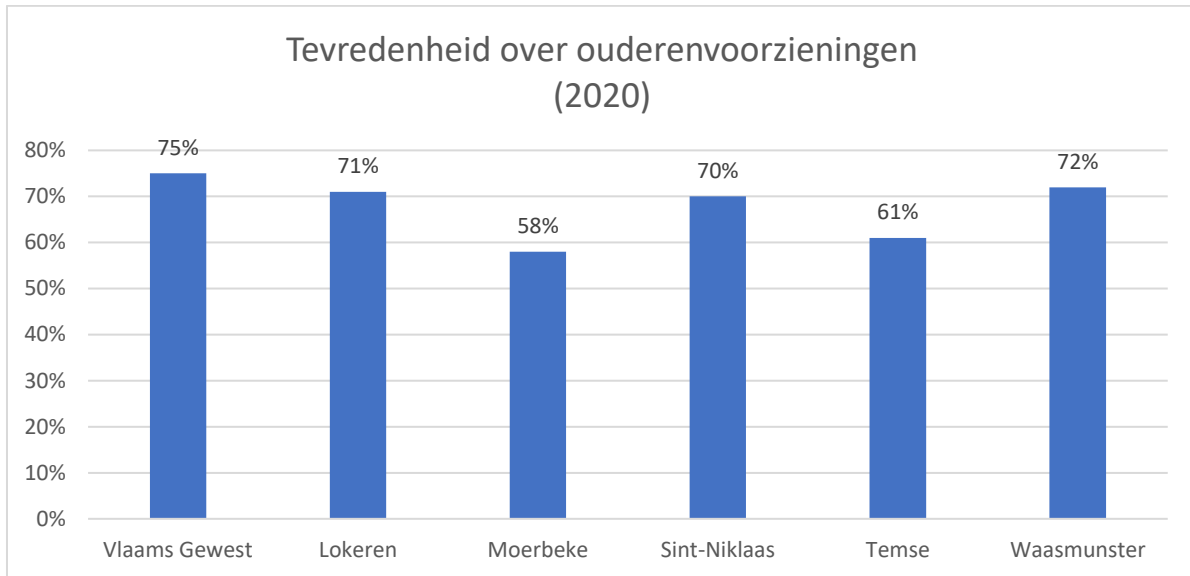
De Wase werkgroep GG en de participatie aan provinciale wordt ingezet om overzicht te behouden over alle GG initiatieven in de buurt

Voor mensen met een beperking zijn er in regio ELZ Waasland ZW 14 voorzieningen.

Wat betreft de tweede lijn voor zijn er in de regio drie campussen van ziekenhuis VITAZ gelegen in Sint-Niklaas, Temse en Lokeren.

5.6.4 TEVREDENHEID OVER OUDERENVOORZIENINGEN

Vanuit de gemeente- stadsmonitor van 2020 hebben we het percentage kunnen berekenen van de bevolking dat akkoord gaat met de stelling " Bent u tevreden over de ouderenvoorzieningen in uw stad/gemeente?". Het gemiddelde binnen het Vlaamse gewest dat akkoord gaat met bovenstaande stelling bedraagt 75%. Voor de regio ELZ Waasland ZW zijn er gevarieerde meningen. De waarden schommelen tussen **58%** in **Moerbeke** tot **72%** in **Waasmunster**.

5.6.5 ZORGAANBOD VOOR OUDEREN

In het **zorgaanbod voor ouderen** bekijken we de aanbodratio van de woonzorgcentra (WZC) en de dagverzorgingscentra (DVC). Een aanbodratio is de verhouding tussen de gerealiseerde capaciteit en het aantal ouderen in de desbetreffende leeftijdsgroep. We maken telkens een onderscheid tussen de leeftijdsgroepen van 65 jaar en ouder en 80 jaar en ouder.

In het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW** zijn er per 100 65-plussers **5,8** plaatsen in de WZC. Berekend per 100 80-plussers betreft het **20,1** plaatsen.

Het aanbod in de DVC is geringer, de aanbodratio wordt hier berekend per 10.000 mensen in de desbetreffende leeftijdscategorie.

- Per 10.000 65-plussers zijn er in het werkingsgebied van **ELZ Waasland ZW 2,1** plaatsen DVC.
- Per 10.000 80-plussers bedraagt de capaciteit van de DVC **7,4**.

6. Politieke ontwikkelingen

Hieronder vindt u een zeer beknopte samenvatting van onderwerpen die terugkomen in verschillende meerjarenplannen 2020 - 2025 van de lokale besturen van regio ELZ Waasland ZW.

De lokale besturen hechten veel belang aan

- betaalbare kwaliteitsvolle woningen
- voldoende toegankelijke sport en vrijetijdsbesteding
- burgerparticipatie en vrijwilligerswerk
- Goede wandel – en fietspaden
- Veilige en aantrekkelijke buurten

Daarnaast wil men de dienstverlening moderniseren zonder de burger in de steek te laten. Doormiddel van een goede ruimtelijke ordening met aandacht voor voldoende ontmoetingsplaatsen en groen wil men de sociale cohesie in de buurt vergroten.

De volgende doelgroepen krijgen in de meerjarenplannen extra aandacht: jongeren, senioren en kwetsbare gezinnen.

De lokale besturen werken in ELZ Waasland NO sterk samen met elkaar op basis van verschillende zaken (vervoersregio's, interwaas,...) en met anderen (ELZ, GBO, thuiszorgdiensten,...).

7. Besluit

7.1 Tendensen bij de bevolking

De bevolkingsverdeling is in ELZ Waasland ZW heeft een sterke groene druk. Hierdoor komt de actieve bevolking onder druk te staan aangezien 40% niet beroepsmatig actief is (-18 jarigen en +65 jarigen).

In de eerstelijnszone is de culturele diversiteit groter is dan in Vlaanderen. Dit is vooral zo door de grote stedelijke context van Sint-Niklaas als centrumstad. Lokeren en Temse liggen meer in lijn met het Vlaamse gemiddelde.

In Waasmunster zien we een grote hoeveelheid van meerpersoonshuishoudens zonder jonger kinderen. In Sint-Niklaas daarentegen zijn een grote hoeveelheid van de huishoudens alleenwonend.

Ongeveer 1/3de van de bevolking (28%) van de huishoudens is alleenstaand. Van alle huishoudens met minderjarige kinderen is ongeveer 1 op de 6 gezinnen een éénouder gezin.

7.2 Tendensen in het gezondheidslandschap

De prevalentie van ziekte bij de bevolking in de regio van ELZ Waasland Zuid-West ligt in mijn met het gemiddelde van het Vlaamse gewest. Steden met een groter inwonersaantal kunnen snel een groter aantal kwetsbare en zieke burgers bevatten. Toch merken we dat in die regio's door de bevolkingsdichtheid veel kwetsbare personen wonen ten opzichte van andere regio's met een lagere bevolkingsdichtheid.

Ondanks de lichte stijging in patiënten met statuut voor chronisch zieken voelen de burgers zich over het algemeen gezond en gelukkig, zo blijkt uit de burgerbevraging van de gemeente-monitor in 2020. Daarnaast is de bevolking ook zeer bereidwillig om preventief aan hun gezondheid te werken. Dit kunnen we zien aan de hoge cijfers van mensen die jaarlijks naar de huisarts gaan alsook deelnemen aan de bevolkingsonderzoeken en vaccinatiecampagne.

Wat medicatie betreft zien we een daling aan voorschrijven en nemen van antibiotica en een stagnering bij antidepressiva. Deze informatie moet met een korrel zout geïnterpreteerd worden door het ontbreken van recente data.

7.3 Tendensen in het welzijnslandschap en sociaal culturele ontwikkelingen

In de regio zijn er minder mensen die beroepsactief zijn ten opzichte van mensen die niet actief aan het werk zijn. Dit is voornamelijk te wijten aan de grote groene druk (een groot percentage van de bevolking is te jong om te werken) en slechts een klein percentage is werkzoekende.

Gemiddeld geeft 42% van de Wase bevolking (Gemeente-stadsmonitor, 2020) aan dat zij niet of amper kunnen rondkomen met hun huidig budget. Dit is eveneens zichtbaar in de indicatoren voor met betrekking tot betalingsmoeilijkheden. We zien wel dat de armoede zich voornamelijk afspeelt bij de jongere en volwassen bevolking aangezien het aantal zorgbudgetten in deze regio lager is dan het Vlaams gemiddelde. Bij de cijfers zien we steeds een stijging in de meer dichtbevolkte gebieden zoals Sint-Niklaas en Lokeren ten opzicht van landelijkere dorpen zoals Moerbeke en Waasmunster. We merken ook dat in de dichtbevolkte regio's men ook meer initiatieven vanuit het beleid zijn om de bevolking tegemoet te komen naar vrijetijdsbesteding en cultuur. Dit heeft te maken met zowel prioriteiten van het beleid als de capaciteit van kleinere lokale besturen.

19,8% van de jongeren (0-24 jaar) in de regio hebben recht op een verhoogde tegemoetkoming wat betekent dat zij met slechte gezondheid in een gezin met laag inkomen leven. We zien wel dat in de gebieden met grotere bevolkingsdichtheid de kansarmoede bij jongeren zeer hoog is, zeker in een centrumstad als Sint-Niklaas. Daarnaast zijn er veel jongeren in de regio die vroegtijdig de school verlaten. Dit kan nefast zijn voor in de toekomst uit de armoedespiraal te geraken.

We hebben in de regio een beperkte grijze druk en dit is ook te zien in de familiale zorgindex of het aantal zwaar zorgbehoevenden. Deze aantallen blijven steeds onder het Vlaamse gemiddelde.

Cijfers rond familiaal geweld en vrijwilligerswerk dateren nog van voor de coronacrisis en moeten dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

7.4 Technologische ontwikkelingen

We moeten met onze projecten rekeninghouden dat niet alle inwoners toegang hebben tot internet of de skills hebben om hiermee om te gaan.

7.5 Ecologische ontwikkelingen

In de eerstelijnszone zien we een sterke bevolkingsdichtheid voornamelijk in de stadskernen van Sint-Niklaas, Lokeren en Temse. Dorpskernen hebben een beperkte bevolkingsdichtheid en worden omringd door regio's met zeer lage bevolkingsdichtheid. We merken wel dat in regio's met grotere bevolkingsdicht (de steden) meer kans is op hittestress wat nefaste gevolgen kan hebben voor de gezondheid van de (kwetsbare) bevolking.

Over het algemeen zijn burgers tevreden over de buurt waarin ze wonen. Voornamelijk in Temse, Sint-Niklaas en Moerbeke geeft men een lagere score dan in Waasmunster en Lokeren. Ook zijn er grote verschillen in aanvoelen van sociaal weefsel door de burger die in een stad woont ten opzichte van burgers die in een gemeente wonen. De kleinschaligheid van de gemeente zorgt voor een beter

sociaal weefsel. Er zijn verschillen tussen de steden en gemeenten wat betreft perceptie naar voldoende activiteiten voor ouderen te voorzien. In de steden probeert men de laatste jaren ook in te zetten op het uitbouwen van lokale dienstencentra en ontmoetingscentra om aan de vraag te voldoen.

Perceptie van voldoende gezondheidsvoorzieningen wordt sterk bepaald door het aantal huisartsen binnen de gemeente. De gemeentes waar er het huisartsentekort op dit moment beperkt is maar de tandartsen en apothekers ondervertegenwoordigd zijn, scoren beter dan regio's waar er voldoende tandartsen en apothekers zijn maar een zeer groot tekort aan huisartsen. De regio zal meer en meer met huisartsen tekorten te kampen hebben in de komende jaren gezien de beperkte instroom en de stijgende bevolkingsaantallen. Dit zal zijn impact hebben op de perceptie van de burger naar gezondheidsvoorzieningen.

Er zijn ook verschillende initiatieven voor geestelijke gezondheidszorg in de regio. Wat residentiële zorg betreft zijn er binnen de verschillende WZC en DVC 's die plaatsen aanbieden alsook zijn er ook nog 14 voorzieningen voor mensen met een beperking. In de regio zijn er drie ziekenhuiscampussen waarin men beroep kan doen op tweedelijns hulpverlening.

7.6 Toekomstplannen

Vele data zijn afkomstig van de perioden voor corona en de Oekraïne-crisis. zij hebben veel teweeg gebracht. We hopen de komende jaren wat meer zicht te krijgen op basis van kwantitatieve en kwalitatieve data hoe deze crisissen onze bevolking hebben beïnvloed. We denken hier vooral aan cijfers rond intrafamiliaal geweld, psychologische ondersteuning, stijging in armoede, stijging in medicatiegebruik en regionale spreiding van hulpverleningsaanbod.

Binnen ELZ Waasland ZW willen we de komende jaren werken aan meer zicht op de regionale spreiding van alle beroepsgroepen. Dit kan door middel van de nieuwe sociale kaart. Daarnaast willen we ook inzetten op de toegankelijkheid van hulpverlening en zelfredzaamheid van de burger. Dit trachten we door het hulpverleningsaanbod op een laagdrempelige manier kenbaar te maken.

Als laatste willen we goed samenwerken met de partners om kwalitatieve noden van de burgers en henzelf in kaart te brengen zodat ook zaken die moeilijk meetbaar zijn in kaart gebracht kunnen worden.

8. Begrippenlijst

Huidige nationaliteit

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, hanteren we 2 cijfers: huidige nationaliteit en herkomst. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op de referentiedatum (hier 1/1/2021).

Herkomst

De herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt als herkomst de geboorte nationaliteit van de moeder overgenomen.

De werkende bevolking

omvat de loontrekkenden met één of meer jobs in loondienst (zowel in de private- als in de overheidssector), de zelfstandigen en de helpers. Een helper staat een zelfstandige bij in de uitoefening van diens beroep zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst verbonden te zijn.

De werkzoekenden

zijn degenen met een werkloosheidsuitkering of een overbruggingsuitkering.

De niet-beroepsactieve groep

wordt gedefinieerd als het deel van de bevolking dat zich niet aanbiedt op de arbeidsmarkt, maar wel een uitkering krijgt vanuit de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld kinderbijslag, loopbaanonderbrekingsvergoeding, pensioen, leefloon of financiële hulp, tegemoetkoming aan personen met een handicap.

Anderen (beroepsactiviteit)

Dit is een zeer diverse groep van personen die geen directe link hebben met de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld grensarbeiders, personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die niet bijdrage plichtig is aan de Belgische sociale zekerheid, huishoudpersoneel dat niet is aangegeven bij de RSZ, maar ook huisvrouwen/huismannen, kinderen die niet gekend zijn bij de diensten voorkinderbijslag, geschorste werkzoekenden, ouderen van wie de partner het gezinspensioen ontvangt,... Deze groep anderen bevat zowel niet-beroepsactieven (vb. huismannen en -vrouwen), als werkenden (vb. werknemers bij de Europese instellingen). Lokaal dient men er rekening mee te houden dat de samenstelling van deze restgroep erg kan verschillen.

Statuut chronisch zieken

Dankzij het statuut van persoon met een chronische aandoening ("statuut chronische aandoening") zal u automatisch voordelen genieten, zoals de derdebetalersregeling of een vermindering van het grensbedrag van uw persoonlijke aandelen (delen die u betaalt, remgelden genoemd) in het kader van

de maximumfactuur. Het statuut wordt automatisch toegekend in bepaalde gevallen, of op basis van een medisch getuigschrift dat aan het ziekenfonds moet worden bezorgd.

Personen met een herkende handicap

Criteria voor herkenning door Vlaams agentschap VAPH

- 3 ofwel een erkenning bij verlies van verdienvermogen tot een derde of minder dan wat een invalidepersoon op de gewone arbeidsmarkt kan verdienen,
- 4 ofwel een erkenning bij minstens 7 punten op de schaal van zelfredzaamheid

'BEL-score':

wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoevendheid van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoevend.

De familiale zorgindex

geeft de verhouding weer van de hoogbejaarden (80 jaar of ouder) op de 50 tot 59-jarigen. Het is een aanduiding van hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding tot de bevolking die er normaliter zorg moet dragen. Deze maat wordt vaak gebruikt om in te schatten hoe groot de groep potentiële mantelzorgers is. Hoe hoger de waarde, hoe meer 80-plussers er zijn per 50-59-jarige.

De verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Omdat de tegemoetkoming voor verschillende groepen automatisch verkregen wordt, is het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming, en de personen die daarvan ten laste vallen, dus een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen. Bij de oudere bevolking is dit minder het geval omdat het netto belastbaar inkomen bij 65-plussers niet altijd goed overeenkomt met het reëel beschikbaar inkomen (er wordt geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen). Voor de oudere leeftijdsgroep tonen we hier de **inkomensgarantie voor ouderen** (IGO), een uitkering die toegekend wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken

Een zorgbudget

is een maandelijkse tegemoetkoming voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals mensen met ernstige gezondheidsproblemen of een handicap.

We bespreken 2 soorten:

- 5 Het **zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden** (vroeger de zorgverzekering) voor personen die veel zorg nodig hebben, zoals ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg) of mensen die thuis veel ondersteuning nodig hebben (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg).
- 6 Het **zorgbudget voor ouderen met een zorgnood** (vroeger de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden of THAB) is een financiële tegemoetkoming voor ouderen (vanaf 65 jaar) die moeilijkheden ondervinden bij het uitvoeren van dagelijkse taken. De tegemoetkoming is

bedoeld om de kosten ten gevolge van de zorg te vergoeden. Ze wordt enkel toegekend aan personen met een beperkt inkomen

De kansarmoede-index van Kind en Gezin

is een inschatting van het aandeel kinderen van 0 tot 3 jaar dat opgroeit in een kansarm gezin, over een gemiddelde periode van drie jaar. Een gezin moet op minstens 3 van volgende criteria scoren, om als kansarm te worden beschouwd: het maandinkomen van een gezin, arbeidssituatie van de ouders, opleiding van de ouders, huisvesting, ontwikkeling van de kinderen en de gezondheid.

Sociaal weefsel

Een sterk sociaal weefsel wordt bepaald door een goede score op de 4 indicatoren

- Mensen in mijn buurt zijn te vertrouwen.
- Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.
- Ik heb veel contact met de mensen in mijn buurt.
- Mensen in mijn buurt willen hun buren te helpen.

Hittestress

Oplopende temperaturen tijdens de zomermaanden kunnen leiden tot gezondheidsklachten en soms zelfs oversterfte. Vooral ouderen, mensen met hart- en vaatziekten en ademhalingsproblemen, en kinderen jonger dan 4 jaar blijken het meest kwetsbaar. Hoge temperaturen zetten de gezondheid dus onder druk, ze zorgen voor hittestress